PROVINCIE FLEVOLAND

Perspectiefnota 2026-2029

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

DEEL 1

2 Visie op Flevoland 7
3 Robuust natuurlijk fundament 9
4 Vitale steden en dorpen 13
5 Toekomstbestendige innovatieve economie 17

DEEL 2

6 Transitieopgaven 22

DEEL 3

7 Tussenevaluatie 2025 29

DEEL 4

8 Voorstellen voor ontwikkelingen 35

DEEL 5

9 Financiële impact van de voorstellen 39
10 Actualisatie financieel perspectief 41
11 Financiële onzekerheden 51

1 Inleiding

Een landschap voor de toekomst, dat heeft Flevoland en dat houden we graag zo. In 2023 presenteerden we ons coalitieakkoord 'Toekomst voor het nieuwe land: Van, voor en door Flevolanders', met onze ambities voor een mooi en sterk Flevoland de komende periode. De wereld staat niet stil, integendeel zelfs. We volgen actuele ontwikkelingen op de voet om zo aan de voorkant te staan van onze grote uitdagingen. Ook hebben we een tussenevaluatie van het coalitieakkoord 2023-2026 aan deze nota toegevoegd.

1.1 Doel van de perspectiefnota

In onze planning- en controlcyclus volgen wij de stappen van kaderstellen, begroten, bijstellen en verantwoorden. Daarom stellen wij jaarlijks een perspectiefnota op, waarin wij vooruitkijken en waarmee Provinciale Staten kaders kan stellen voor de komende begroting. De functie van de perspectiefnota is dan ook het schetsen van het beleidsmatige en financiële meerjarenperspectief. Tijdens de algemene beschouwingen op 16 juni van dit jaar kunt u nader richting geven aan de kaders voor de programmabegroting van het volgende jaar, namelijk 2026.

Figuur 1 - Planning&control-cyclus

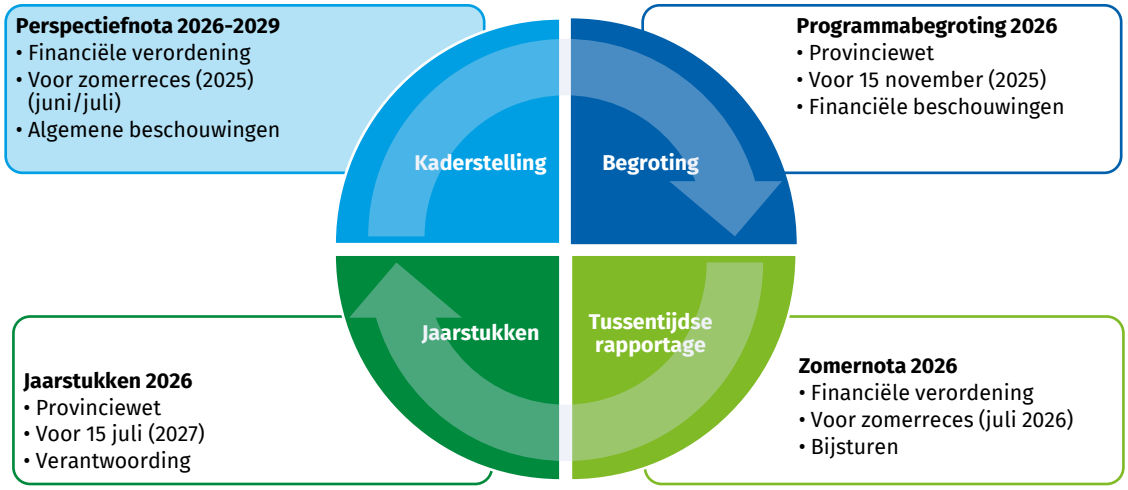

1.2 Beleidsmatige uitgangspunten

Coalitieakkoord 2023-2026: Toekomst voor het nieuwe land
In het coalitieakkoord hebben wij aangegeven wat wij deze periode willen bereiken. Wij beogen met onze voorstellen uitvoering te geven aan de ambities uit het coalitieakkoord. De financiële dekking voor het coalitieakkoord is al verwerkt in de begroting 2024.

Weging van de voorstellen
In deze perspectiefnota staan ontwikkelen en voorstellen om daar in de begroting 2026 middelen voor beschikbaar te stellen. Om tot die voorstellen te komen hebben wij de dekking en financiering beoordeeld, evenals de beschikbaarheid van (structurele) middelen.

1.3 Samenvatting financiële aspecten

Het vertrekpunt van onze financiële verkenning is de programmabegroting 2025. Vervolgens hebben wij nieuwe inzichten, met invloed op de programmabegroting, geschetst in het nieuwe financiële perspectief. De belangrijkste veranderingen hebben te maken met de accenten voor de middellange termijn, het provinciefonds, de belastingcapaciteit en de stelposten. De conclusie uit de financiële verkenning is dat de begroting over de horizon tot en met 2029 nog structureel in evenwicht is, maar met gebruik van een onttrekking aan de algemene reserve in 2028 en 2029. We zien ook een aflopende trend van de begrotingsruimte, in een verschuivend perspectief.

De gevolgen van de voorjaarsnota 2025 van het Rijk zullen door het ministerie van Binnenlandse Zaken worden verwerkt in de meicirculaire 2025. Die effecten voor Flevoland zijn nu nog niet bekend en daarom niet meegenomen in deze perspectiefnota. Opvallend is dat het Rijk voor de decentrale overheden veelal inzet op incidentele (financiële) oplossingen. Wij kunnen niet zomaar taken overnemen die door Rijksbezuinigingen onder druk komen staan. Ook zorgt dat ervoor dat wij voor de komende jaren vooral incidentele middelen in moeten zetten.

De begrotingsruimte bestaat uit de stelpost 'nieuw beleid' en het vrije deel van de Brede Bestemmingsreserve (BBR). In de volgende tabel is op hoofdlijnen inzichtelijk gemaakt wat de geactualiseerde begrotingsruimte is (bedragen in € x 1.000).

Tabel 1 - Begrotingsruimte (bedragen in € x 1.000)

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid				BBR
	2026	2027	2028	2029	
Initiële omvang vóór de perspectiefnota	**1.998**	**311**	**0**	**0**	**38.296**
Aanpassingen na actualisatie financieel beeld	-1.400	885	0	0	1.753
Eerder genomen besluiten (voorjaar 2025)	0	0	0	0	-10.750
Reële begrotingsruimte	**598**	**1.196**	**0**	**0**	**29.299**
Vraag perspectiefnota 2026-2029	-400	-400	-400	-400	-9.750
Onttrekking Algemene Reserve[1]	0	0	400	400	0
Restant	**198**	**796**	**0**	**0**	**19.549**

We moeten scherp blijven op de kosten. Hoewel de beschikbare ruimte afneemt, zijn er nog veel zaken die aandacht nodig hebben in onze provincie. Denk hierbij aan het landelijk gebied, natuur en landschap, waterbeheer en netcongestie. Daarom kiezen we ervoor om niet de gehele begrotingsruimte te benutten, zodat er in de toekomst nog middelen beschikbaar zijn om deze belangrijke gebieden te ondersteunen.

Plannen en ambitie kosten geld, maar we hoeven dat niet altijd allemaal zelf te leveren. Daarom blijven wij op zoek naar andere bronnen, zoals het Rijk, Europa of het bedrijfsleven.

[1] In de algemene reserve is vanaf de begroting 2024 een oormerk opgenomen voor de egalisatie van het begrotingssaldo. De getoonde reële begrotingsruimte is voor 2028 en 2029 geëgaliseerd tot een nihil resultaat. Voor de structurele vraag in deze perspectiefnota is in diezelfde jaren ook inzet nodig vanuit de algemene reserve van € 400.000 per jaar.

1.4 Leeswijzer

Deze perspectiefnota hebben wij opgedeeld in een vijftal delen, namelijk:

In het **eerste deel** van deze nota geven wij de perspectieven voor de visie op Flevoland mee, die gebruikt kunnen worden voor de algemene beschouwingen. Dit is verwerkt als **accenten** bij de pijlers uit de Strategische Agenda Flevoland en de Brede Welvaart. Het is een gewogen inventarisatie van onderwerpen die vooral op de middellange termijn aandacht van Provinciale Staten vragen.

Het **tweede deel** omvat een beschrijving van de transitieopgaven voor Flevoland. Wij werken daar opgavegericht aan, wat betekent dat het de programma's uit de begroting overschrijdt en ook dat we dat samen met andere betrokkenen doen, zoals de Flevolandse gemeentes en het waterschap. Ook de bedrijven en Flevolandse inwoners zijn daarbij betrokken.

Het **derde deel** bevat de tussenevaluatie van het coalitieakkoord 2023-2026 'Toekomst voor het nieuwe land'. Dit is een terugblik, die ook als basis dient voor de accenten die de komende jaren te maken zijn.

In het **vierde deel** hebben wij, op basis van de thema's en accenten, voorstellen opgenomen om in de begroting 2026 middelen beschikbaar te stellen. De focus bij de financiële voorstellen in deze nota ligt de jaren tot en met 2029.

In het **vijfde deel** hebben wij de actualisatie van het financiële perspectief beschreven. Ten opzichte van de programmabegroting 2025 (en de daarin opgenomen meerjarenraming) zijn er aanzienlijke wijzigingen te melden, vooral door de ontwikkeling van het provinciefonds. Ook is de jaarschijf 2029 toegevoegd aan het meerjarenperspectief.

De bedragen in de tabellen zijn weergeven in € x 1.000.

Deel 1

Visie op Flevoland

2 Visie op Flevoland

De kracht van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners benutten we proactief. Samen met hen werken we aan een levendige samenleving, waar meer dan 450.000 Flevolanders een thuis vinden. Onze samenwerkingspartners hebben allen een eigen rol in het geheel. Voor ons is het belangrijk dat iedereen vanuit kennis, ervaring en bevoegdheid de rol pakt die de maatschappelijke opgave vraagt.

2.1 Strategische Agenda Flevoland en de Brede Welvaart

Voor de inwoners van Flevoland onderkennen wij drie aspecten die van belang zijn om hier fijn te wonen en werken. De terminologie daarvan sluit aan bij het begrip 'brede welvaart':

- Welzijn: mensen willen zich fysiek, mentaal en sociaal goed voelen;
- Welvaart: mensen willen betekenisvol zijn, bijvoorbeeld door werk om inkomsten te hebben;
- Leefomgeving: mensen willen wonen in een gezonde, veilige een toegankelijke omgeving.

Brede welvaart is een concept dat verder gaat dan alleen economische groei en het bruto binnenlands product (BBP). Het omvat verschillende aspecten van welzijn en kwaliteit van leven, zoals gezondheid, onderwijs, milieu, sociale cohesie en veiligheid. Het idee is dat welvaart niet alleen wordt gemeten in termen van geld en materiële rijkdom, maar ook in termen van hoe mensen hun leven ervaren en de kwaliteit van hun leefomgeving.

Figuur 2 – Thema's Strategische Agenda Flevoland

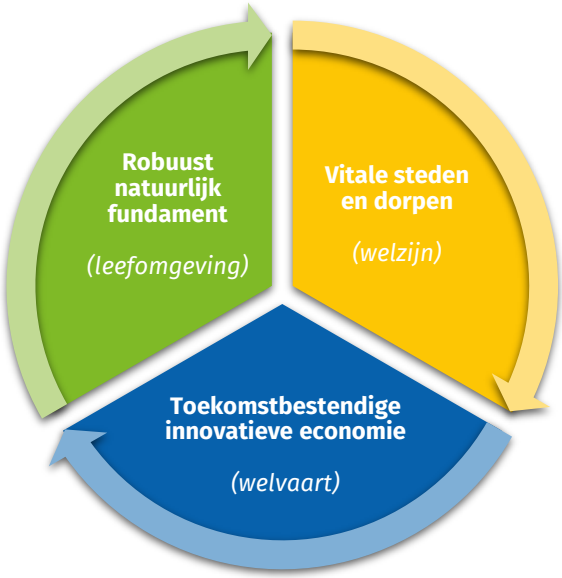

Deze pijlers zijn uitgewerkt in de Uitvoeringsagenda van de Strategische Agenda Flevoland[2] en eveneens gebruikt voor het Ruimtelijk voorstel. Ook het Ruimtelijke arrangement waarin het Rijk en de regio in samenwerking afspraken maken over de toekomst van Flevoland is gebaseerd op deze drie lagen.

Besluiten die Provinciale Staten nemen gaan over deze drie pijlers of perspectieven. Het kan gaan over de snelste veranderingen, maar beslissingen van vandaag hebben doorwerking in en gevolgen voor de overige lagen en systemen. En om die reden is zorgvuldigheid en balans tussen de drie lagen nodig. Deze perspectiefnota is bedoeld om zich niet alleen te richten op investeringen op de korte termijn maar rekening te houden met de gevolgen voor het verder weg gelegen perspectief. Ontwikkelingen en voorstellen moeten worden beoordeeld op de gevolgen voor de lange termijn, voordat besloten wordt over de komende bestuursperiodes. In de Omgevingsvisie, het ruimtelijk arrangement en de Strategische Agenda Flevoland gaat het om deze perspectieven, en de wisselwerking en de balans van korte en lange termijn denken.

In deze perspectiefnota formuleren we aan de hand van de drie thema's uit de Strategische Agenda Flevoland aanvullende accenten waar focus nodig is, gezien de actuele trends en ontwikkelingen in Flevoland, Nederland en de wereld. De accenten staan net als de transitieopgaven met elkaar in verbinding.

[2] Strategische Agenda Flevoland - Provincie Flevoland

2.2 Een sluitend budgettair perspectief

De inhoud is leidend, maar gezonde overheidsfinanciën waarmee we beleid kunnen maken en uitvoeren staan aan de basis daarvan. Met deze perspectiefnota presenteren we een sluitend budgettair perspectief. Maar in 2028 en 2029 is daar wel een onttrekking aan de algemene reserve voor nodig. We zien ook een aflopende trend van de begrotingsruimte, in een verschuivend perspectief.

Deze onzekere tijden vragen om veiligheid en stabiliteit. Dat resulteert in een strikter begrotingsbeleid. In goede economische tijden bouwen we buffers op, zodat we in mindere tijden de uitgaven op peil kunnen houden. Zo zorgen we ervoor dat we bij economische neergang genoeg reserves hebben om tegenslagen op te vangen. Voor 2028 en 2029 moeten we een deel van die reserve daadwerkelijk inzetten. Dat is het oormerk voor resultaategalisatie in de Algemene Reserve.

De inkomsten van provincie Flevoland zijn onzeker. De omvang van het provinciefonds wordt door het Rijk regelmatig bijgesteld, de belastingopbrengsten kunnen fluctueren en de loon- en prijsontwikkelingen moeten we schatten. Deze onzekerheden beïnvloeden onze structurele begroting. We gebruiken voor veel taken incidentele (tijdelijke) middelen, ook voor de accenten in deze perspectiefnota stellen we dat voor. Wanneer het nodig is om ook meer structureel te begroten, is eerst meer duidelijkheid nodig over de genoemde onzekerheden. Ook is nog niet duidelijk hoe de nieuwe verdeling van het provinciefonds voor ons uitpakt.

In figuur 3 is het begrotingssaldo zichtbaar, oftewel de vrije ruimte in de stelpost voor nieuw beleid. De staven geven aan hoe groot het saldo was in de begroting 2025 en wat het nieuwe saldo is op basis van deze perspectiefnota, beide zonder gebruik van het oormerk voor egalisatie van het resultaat. De gestippelde lijn is de begrotingsruimte met gebruik van dat oormerk, waardoor de jaren 2028 en 2029 op een nihil saldo uitkomen.

Figuur 3 - Verloop structurele begrotingsruimte per jaar

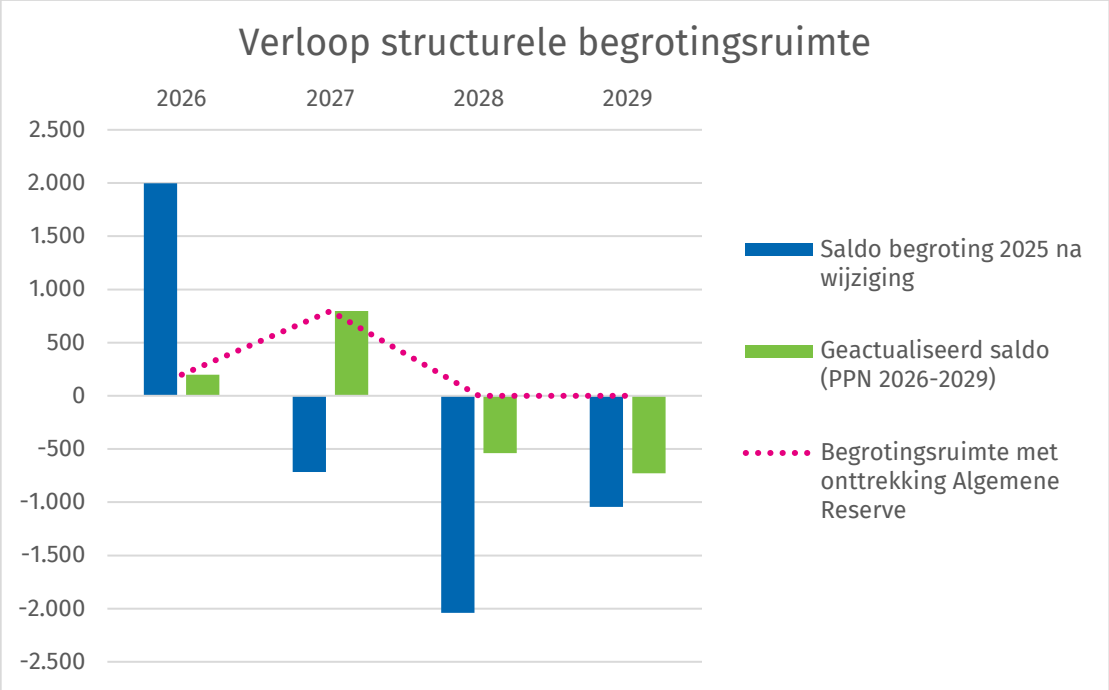

3 Robuust natuurlijk fundament

3.1 Hoe zorgen we voor een robuust natuurlijk fundament

We ondersteunen de landbouwsector en de opgaven in het landelijk gebied in tijden van toenemende onzekerheid. De provincie streeft naar balans tussen landbouw en natuur, waarbij nattere landbouwgrond mogelijk wordt omgevormd tot natuurgebieden of gebruikt voor andere gewassen. Deze aanpak draagt bij aan een toekomstbestendige ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland.

We werken aan een robuust natuurlijk fundament door ons te richten op het behoud en de ontwikkeling van natuurlijke gebieden. Dit omvat het duurzaam beheren van bodem- en waterbronnen, en het beschermen van biodiversiteit.

3.2 Accenten voor een robuust natuurlijk fundament

3.2.1 Uitvoeringsaanpak landelijk gebied

Kaders voor verdere uitwerking van wettelijke doelen voor natuur, stikstof, bodem, water en klimaat. We vragen om een budget van € 6 miljoen voor gebiedsgerichte en themagerichte initiatieven.

Het Transitiefonds en het Nationaal Programma Landelijk Gebied zijn eind 2024 definitief door het Rijk ingetrokken. Daarom hebben wij het concept ontwerp van het Flevolands Programma Landelijk Gebied omgezet in het Ambitiedocument Landelijk Gebied. Het Ambitiedocument geeft de kaders aan waarbinnen verdere uitwerking plaatsvindt. Het beschrijft de wettelijke doelen voor natuur en stikstof, bodem en water, en klimaat.

We werken nu aan een integrale uitvoeringsaanpak, gebaseerd op wat wél mogelijk is met de beschikbare middelen. Deze aanpak wordt vormgegeven in samenspraak en samenhang met maatregelen van medeoverheden, andere organisaties en de samenleving. De participatieve en gebiedsgerichte aanpak blijft het vertrekpunt. In de nog vast te stellen Visie op Landbouw worden de doelen vanuit de landbouwsectoren aangegeven. Deze doelen worden concreet uitgewerkt in de uitvoeringsaanpak, in samenhang met andere belangen en doelen in het landelijk gebied.

Wij onderkennen hiervoor verschillende processen, programma's en acties die extra inzet nodig hebben en verdienen. We hebben geïnventariseerd welke processen op de middellange termijn nodig en mogelijk zijn. Hierbij hebben we enkele overwegingen gebruikt als afwegingskader. We geven prioriteit aan processen die door gebrek aan middelen stagneren. Daarnaast faciliteren en stimuleren we nieuwe gebiedsprocessen. We bevorderen de doelrealisatie vanuit het Ambitiedocument en jagen bestaande middelenstromen aan en vullen deze aan met een vermenigvuldigingsfactor als dat mogelijk is. In de volgende alinea’s beschrijven we enkele mogelijkheden.

Vangnet

Deze optie richt zich op het oplossen van blijvende vraagstukken door grond beschikbaar te maken via afwaardering of verlaging van gebruikskosten. Daarnaast wordt werkkapitaal ingezet voor brede bodem- en waterprocessen. Er is ook een vangnet voor koploper- en versnellingsmaatregelen en provinciale programma's. Proceskapitaal wordt gebruikt voor de uitvoering van tactieken, en er is kapitaal beschikbaar voor ondersteunende vraagstukken zoals grond, stikstof en PAS, financiën, bodem, water, natuur en energie.

Specifieke inzet en samenwerking
Deze optie stimuleert een gebiedsgerichte aanpak en bevordert samenwerking tussen partners zoals overheid, sectoren, terrein beherende organisaties (tbo's) en andere organisaties. Het samenbrengen van sectorale en thematische vraagstukken en het ontwikkelen van een visie op landbouw zijn hierbij essentieel.

Deze optie richt zich ook op het optimaliseren en benutten van bestaande middelenstromen door het aanpakken van onderliggende vraagstukken, sturen op cofinanciering door andere partijen en het bundelen van doelen en financieringsmogelijkheden.

Provinciale belangen
Deze optie focust op de kernbelangen van de provincie, namelijk natuur, bodem en water, en landbouw. Hierbij worden middelen ingezet om deze gebieden te versterken en te ontwikkelen.

Algemene uitvraag voor ideeën
Deze optie staat open voor ideeën uit Flevoland en herpakt ideeën uit 2023. Het doel is om innovatieve en effectieve oplossingen te vinden voor de uitdagingen in het landelijk gebied.

Relatie met overige accenten
We zien dat de uitvoeringsaanpak Landelijk Gebied is te combineren met de onderwerpen 'Boerderij van de toekomst' en 'toekomstbestendig drink- en proceswatersysteem'.

3.2.2 Boerderij van de toekomst

Innovatie en kennisontwikkeling zijn cruciaal voor duurzame ambities. Boerderij van de Toekomst speelt een rol in het ontwikkelen van nieuwe innovaties.

In de Visie op Landbouw[3] (Voedsel voor nieuwe generaties) is de lange-termijn visie vastgelegd voor de landbouw in Flevoland. De landbouw is en blijft een belangrijke economische sector in Flevoland en ook belangrijk voor de leefbaarheid van het platteland en het realiseren van een groot aantal doelen in het Landelijk gebied.

Innovatie is een belangrijke pijler van deze visie en ambitie. De landbouwsectoren in Flevoland zien in 2050 ruimte om hun duurzame ambities vorm te geven. Dat kan dankzij innovaties en kennisontwikkeling door Flevolandse pioniers, startups, het agro-technische bedrijfsleven binnen het Agrofoodcluster én de onderwijs- en onderzoekinstellingen.

De ambitie van 'Boerderij van de Toekomst' (BvdT) is dat het een rol vervult in het ontwikkelen van nieuwe innovaties, die door Flevolandse ondernemers kunnen worden toegepast. Dit accent koppelen we aan de uitvoeringsaanpak landelijk gebied (paragraaf 3.2.1), maar het is geen provinciale taak.

3.2.3 Toekomstbestendig drink- en proceswatersysteem

De groeiende bevolking van Flevoland zorgt voor een grotere vraag naar drinkwater, wat de beschikbaarheid beperkt en de ontwikkeling van industrieën belemmert. Alternatieve waterbronnen en hergebruik zijn nodig om aan de vraag te voldoen. De provincie werkt aan een toekomstbestendig watersysteem en ondersteunt bedrijven en onderwijsinitiatieven om innovaties te stimuleren.

De groeiende bevolking van Flevoland zorgt voor een grotere vraag naar drinkwater voor huishoudelijk gebruik. Bedrijven hebben ook water nodig voor hun processen, maar in Noordelijk Flevoland is de beschikbaarheid van drinkwater zo beperkt dat

[3] Visie op landbouw - Provincie Flevoland

drinkwaterbedrijf Vitens geen nieuwe of grotere aansluitingen kan bieden. Dit belemmert de ontwikkeling van de vis- en voedselverwerkende industrie in dit gebied.

In andere delen van Flevoland is de beschikbaarheid van drink- en proceswater op de middellange termijn ook een probleem. Het gaat hierbij om waterbesparing, de beschikbaarheid en diversificatie van bronnen zoals grondwater, oppervlaktewater, regenwater en circulair water, en het gebruik van water van de juiste kwaliteit voor de juiste toepassing. Voor veel processen is namelijk geen drinkwaterkwaliteit nodig, waardoor alternatieve bronnen en waterhergebruik logische oplossingen zijn.

Daarnaast speelt een verdelingsvraagstuk. Flevoland levert drinkwater aan Utrecht en Gelderland en is in noordelijk Flevoland afhankelijk van drinkwater uit Overijssel. In zuidelijk Flevoland is er nog enige ruimte voor meer drinkwaterproductie uit grondwater, maar op termijn ontstaat schaarste, vooral als het gebruik per inwoner hetzelfde blijft. Uitbreiding van drinkwaterwinning op zowel het oude als het nieuwe land is complex door de druk op de ruimte door verstedelijking, natuur, landbouw en energie.

Ons doel is een toekomstbestendig drink- en proceswatersysteem voor inwoners en bedrijven in Flevoland. De provincie zou langs enkele (indicatieve) lijnen een bijdrage kunnen leveren aan het verminderen van de schaarste in het drink- en proceswatersysteem en het werken aan een toekomstbestendig drink- en proceswatersysteem.

Opzetten van een aanjaagteam 'Waterloket'
Hier kunnen ondernemers terecht voor inhoudelijk advies, kennisvragen en matchmaking met kennis- en/of techniekpartners. Daarnaast kan het Waterloket ondersteuning bieden bij het aanvragen van nationale en Europese subsidies.

Provinciale subsidieregeling voor innovatieve drink- en/of proceswater-oplossingen.
Naar analogie van de provinciale subsidieregeling voor het oplossen van netcongestie, is het voorstel om een subsidieregeling op te zetten met als doel om innovaties op het gebied van drink- en proceswater te co-financieren. De doelgroep bestaat uit bedrijven (individueel en samenwerkingsverband) en de woningbouwsector. De subsidieregeling zou kunnen ondersteunen bij het tot stand brengen van initiatieven voor innovatieve oplossingen. Maar ook bij een bestaand initiatief opwerken richting realisatie en de realisatie zelf.

Uitwerken onderwijsprogramma's met betrekking tot drink- en proceswater.
Voor het kunnen realiseren van de watertransitie zijn goed opgeleide medewerkers nodig. Hiervoor is onderwijs noodzakelijk. Hierbij kan gedacht worden aan cofinanciering voor het ontwikkelen van het uitbreiden van de Techniekopleidingen Flevoland (TOF) met een drink- en proceswater-opleiding en/of de (door)ontwikkeling van 'Smart Water Systems' op MBO- en HBO-niveau door Aeres.

In de komende maanden werken we samen met gebiedspartners aan een concept programmaplan. We analyseren problemen, bekijken de samenhang met andere opgaven, betrekken stakeholders, onderzoeken oplossingsrichtingen, stellen bestedingsdoelen vast en bepalen de benodigde financiering. In het vierde kwartaal van 2025 bespreken we de contouren van het 'Programmaplan toekomstbestendig drink- en proceswatersysteem' met Provinciale Staten. Dit accent koppelen we aan de uitvoeringsaanpak landelijk gebied (paragraaf 3.2.1).

3.2.4 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de transitie in het landelijk gebied

Door het wegvallen van Rijksmiddelen staat het Flevolandse Programma Landelijk Gebied (FPLG) onder druk. Het GLB-programma biedt ondersteuning voor transities in het landelijk gebied. Onderhandelingen voor een nieuw Nationaal Strategisch Plan zijn gestart.

Een toekomstbestendig landelijk gebied is van belang voor ons allemaal. Als provincie staan we voor de belangen van onze inwoners die hier wonen en werken en voor de (internationale) betekenis die Flevoland heeft op landbouw- en natuurgebied van wereldklasse. Niet alles kan meer overal en de vraag naar ruimte voor ontwikkeling is groot. De oplossingen voor de vraagstukken in het landelijk gebied zijn complex. Daarom vragen oplossingen om intensieve samenwerking en kennisuitwisseling. Met het wegvallen van de financiële dekking voor het Flevolands Programma Landelijk Gebied (FPLG) staat de realisatie van initiatieven voor een toekomstbestendig landelijk gebied onder druk. Met het huidige Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB), inclusief Leader, zetten we in op maximale ondersteuning van de transities in het landelijk gebied.

Looptijd en cofinanciering

Het huidige GLB-programma loopt tot en met 2027. Het programma staat toe om provinciale cofinanciering te verhogen, waardoor er meer initiatieven passend bij de ambities van het transitie landelijk gebied te ondersteunen.

We zijn gestart met de onderhandelingen voor het nieuwe NSP (nationaal strategisch plan) wat richtinggevend zal zijn voor het opvolgend GLB-programma. Daarvoor is nationale, oftewel provinciale, cofinanciering voorwaardelijk.

Uitvoeringskosten

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) voert de regelingen voor ons uit. Dat betekent dat die organisatie zorgt voor publicatie van openstellingen, de aanvragen beoordeeld, de subsidies namens de provincie toekent en de declaraties afhandelt. Tot 2025 had RVO.nl nog geen raming gemaakt voor de uitvoeringskosten van het GLB. Afgelopen april ontvingen we die raming, maar die komt hoger uit dan onze inschatting.

De stijgende kosten komen vooral door stijgende personeelskosten. Het beoordelen van GLB-subsidies vraagt veel kennis. RVO heeft moeite om genoeg deskundig personeel te vinden, zoals bij veel organisaties het geval is. Ook de ICT-infrastructuur onderhouden kost veel geld.

4 Vitale steden en dorpen

4.1 Hoe zorgen we voor vitale steden en dorpen

Hoewel we al flinke stappen hebben gezet op het gebied van water en energie, zien we dat de risico's voor leveringszekerheid bij beide onderwerpen toenemen. Vanuit onze provinciale rol werken we op allerlei manieren aan een robuuste drinkwatervoorziening. Het is nodig om op slimme manieren om te gaan met waterbesparing en verwerking. Daar is veel te winnen. Dit vraagt om een brede samenwerking. Een goed voorbeeld daarvan is de Waterkoplopers Industrie Flevoland (WIF), waarin partners uit de drinkwatersector samenwerken met bedrijven om tot besparing van gebruik te komen.

Vanuit gemaakte afspraken werken we aan groei van de opwek van duurzame energie. We willen hierbij snelheid en betaalbaarheid waarborgen. We werken op verschillende manieren goed samen met veel partijen om de energievoorziening in de toekomst te waarborgen. Een succesvol voorbeeld is bijvoorbeeld het creëren van mestvergisters op het boerenerf, wat ook helpt voor de afname van emissies van bijvoorbeeld stikstof. Een ander voorbeeld is de ontwikkeling van smart energy hubs. Daar wordt opwek en gebruik van energie slim gecombineerd, zoals op bedrijventerrein Flevokust Haven.

4.2 Accenten voor vitale steden en dorpen

4.2.1 Uitvoering van de Strategische Agenda Flevoland

Samenwerking tussen provincie, gemeenten en waterschap Zuiderzeeland voor ruimtelijke ontwikkeling. Regionale investeringsagenda (RIA) Flevoland om gezamenlijke ambities en opgaven te realiseren.

De provincie, de zes Flevolandse gemeenten en waterschap Zuiderzeeland werken samen met het Rijk aan de ruimtelijke ontwikkeling van Flevoland. Het Rijk is een belangrijke partner om zowel nationale als regionale doelen te bereiken. Zowel het Rijk als de regio hebben in de Strategische Agenda Flevoland hun doelen voor de komende jaren opgenomen, inclusief afspraken om die doelen te realiseren. De fysieke leefomgeving staat centraal, verweven met een maatschappelijk perspectief. Ruimtelijke maatregelen dragen bij aan brede welvaart voor alle inwoners van Flevoland. Een mooie, duurzame en sociale leefomgeving waar mensen prettig kunnen wonen, werken, leren en recreëren is cruciaal.

De kern van deze aanpak is dat de regionale opgaven worden geprogrammeerd, op een gebiedsgerichte manier. Dat betekent dat het gaat om de ontwikkelbehoeften van alle gemeentes, het waterschap, de provincie en het Rijk, maar ook dat het een lerend proces is.

Om de strategische agenda te ondersteunen en te versterken, is de regionale investeringsagenda opgesteld. Deze agenda bevat de voorgenomen gerichte investeringen in de regio en dient als voorstel aan het Rijk om meerjarig samen te werken aan de Strategische Agenda Flevoland (SAF). Samen met (semi)publieke en private partijen worden de ambities afgestemd en de investeringen gebundeld. Deze investeringen zijn gericht op het bouwen van een duurzame en vitale samenleving, waar brede welvaart op een goed peil is en zich kan meten met andere regio's in Nederland.

Het doel van de regionale investeringsagenda is om de toenemende verkokering in verschillende beleidssectoren te doorbreken en functies te combineren. Daarnaast worden publieke en private investeringsstromen gebundeld, waarbij de kwaliteit en potenties van gebieden centraal staan. De agenda fungeert als een vliegwiel voor meerjarige investeringen van buiten de regio, zoals het bedrijfsleven, het Rijk en Europa. Bovendien wordt het tempo verhoogd en worden keuzes niet uitgesteld, met passende organisatiekracht en organisatievormen.

Overheden, bedrijven en maatschappelijke instellingen werken samen om de ontwikkeling van de regio te stimuleren. Ze verbinden bovenlokale projecten, plannen, programma's en geldstromen zodat deze elkaar versterken. Dit resulteert in een geïntegreerde aanpak over de sectoren wonen, economie, mobiliteit, energie, landschap en natuur.

De kracht ligt in bestaande plannen, projecten en programma's, die via deze weg in samenhang uitgevoerd zullen worden. Vanuit bestaand beleid worden koppelkansen onderscheiden, waardoor de investeringsagenda vooral als uitvoeringsinstrument fungeert. De investeringsagenda is geen nieuw beleidsinstrument. Beleids- en besluitvorming hebben al plaatsgevonden via bestaande kanalen en sectorale tafels. Bestaande bestuursstructuren, werkprocessen en de democratische besluitvorming worden benut, niet doorkruist. Zo ontstaan slimme, sector-overstijgende oplossingen.

4.2.2 Initiatiefvoorstel Sociale Agenda Flevoland

Provinciale Staten hebben op 26 maart 2024 het initiatiefvoorstel Sociale Agenda Flevoland aangenomen[4]. Dit voorstel richt zich op het bestrijden van armoede, het bevorderen van werkgelegenheid en het verbeteren van de toegankelijkheid van zorg- en welzijnsdiensten.

We willen ook kwetsbare groepen, zoals ouderen en mensen met een beperking, ondersteunen. Ons doel is een rechtvaardige en veerkrachtige samenleving waarin iedereen gelijke kansen heeft. Dit sluit aan bij pijler 1 van de Strategische Agenda Flevoland (SAF).

In het tweede kwartaal van 2025 presenteren we een startnotitie aan Provinciale Staten. Hierin leggen we uit hoe de Sociale Agenda Flevoland vorm krijgt. We baseren ons op de uitkomsten van de inwonerspeiling, de monitor brede welvaart en de uitdagingen waar Flevoland voor staat. Vervolgens formuleren we activiteiten voor de eerste uitvoeringsagenda en bespreken die daarna met Provinciale Staten.

[4] Amendement Beginnen met Startnotitie Brede Welvaart

4.2.3 Programma mobiliteit en ruimte

Kostenstijgingen en technische vereisten zorgen voor problemen bij infrastructurele projecten. We voorzien dat er extra middelen nodig zijn om de doelen van het programma 'mobiliteit en ruimte' te behalen.

Sinds de start van het programma 'Mobiliteit en Ruimte[5]' zijn de kosten flink gestegen. Hoge inflatie en onverwachte technische eisen zorgen vooral bij grote projecten voor grote financiële problemen. De balans tussen ambitie en middelen, zoals gekozen door Provinciale Staten, is niet meer haalbaar. Zonder extra geld moeten we onze ambities verlagen, zowel in kwaliteit als in kwantiteit.

Het verwachte tekort in de investeringsportefeuille is nu ongeveer 18%. Grote projecten zoals de Spuiweg Urk, de Laan van Nieuwland Lelystad-Zuid en de vrij liggende busbaan Lelystad CS – Lelystad Airport zullen anderhalf tot twee keer meer kosten. We hebben voor de vrij liggende busbaan alternatieven onderzocht, maar ook die leiden tot kwaliteitsverlies en hoge investeringskosten. In het eerste kwartaal van 2026 zullen we voorstellen doen om de balans tussen ambitie en middelen te herstellen.

Groot onderhoud bruggen en sluizen

Voor de kapitaallasten van het project Groot Onderhoud Bruggen en Sluizen 'GOBS' is vanaf 2027 nog financiële dekking nodig. In de Zomernota 2023 is € 12 miljoen extra toegekend voor vervangingsinvesteringen en groot onderhoud aan bruggen en sluizen (GOBS). Hiervan is € 3,6 miljoen in 2023 gebruikt voor niet-jaarlijks onderhoud. Het resterende bedrag van € 8,4 miljoen wordt als investering gezien en leidt tot jaarlijkse kosten van € 210.000. Dat bedrag is voor 2024-2026 gedekt uit de Algemene Reserve.

Vanaf 2027 moet er een nieuwe dekking voor de jaarlijkse kosten van € 210.000 worden gevonden. In de zomernota 2023 staat dat dit nog onderzocht zal worden. Het bestuur zal bekijken hoe deze kosten gedekt kunnen worden voor de resterende jaren.

4.2.4 Nieuwe taken voor interbestuurlijk toezicht

We krijgen nieuwe taken voor interbestuurlijk toezicht (IBT) vanuit de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv), aanpassingen Huisvestingwet 2014 en Wet stelsel openbare bibliotheek voorzieningen (Wsob).

Op 1 juli 2025 zal de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) in werking treden. De bedoeling van die wet is dat er voor de (woning-) bouw meer grip en snelheid ontstaat op de omvang, de locaties en de doelgroepen. Ook schrijft de wet voor dat die zaken worden uitgewerkt en opgenomen in het Volkshuisvestingsprogramma. Binnen dit programma zullen we naast beleid voor nieuwbouw ook beleid voor de bestaande woningen moeten ontwikkelen.

De woonbehoefte van wettelijk gedefinieerde aandachtsgroepen wordt expliciet meegenomen in het programma om te komen tot een evenwichtige verdeling binnen de regionale woningbouwopgaven. Daarnaast krijgen we een steviger coördinerende taak in het verankeren van de verplichte voorrang voor, en verdeling van, urgentiegroepen over de gemeenten. Hiervoor krijgen we een nieuwe taak voor het interbestuurlijk toezicht.

Dit vraagt mogelijk om subsidieverstrekking, een aanjaagteam, externe expertise, doorstroommaatregelen, enzovoort. Het moet nog duidelijk worden welke middelen het Rijk hiervoor beschikbaar zal stellen, aangezien het een nieuwe wettelijke taak is.

Wvrv

[5] Programma mobiliteit en ruimte - Provincie Flevoland

Provincies zullen dan interbestuurlijk toezicht houden op de uitvoering van lokale prestatieafspraken en de naleving van volkshuisvestingsprogramma's. Daarnaast worden er door deze wet wijzigingen aangebracht in de Huisvestingswet 2014, waarop provincies ook toezicht houden. Deze wijzigingen omvatten:

- Gemeenten moeten een huisvestingsverordening opstellen met daarin ten minste een urgentieregeling.
- In de huisvestingsverordening moeten verplichte urgentiecategorieën worden opgenomen.
- Gemeenten moeten afspraken maken over de evenredige verdeling van de toewijzing van de vrijkomende sociale huurvoorraad aan urgente woningzoekenden.
- Gemeenten mogen met andere gemeenten binnen de woningmarktregio afspraken maken over een alternatieve verdeling.

Wsob
We verwachten dat de 'Wet stelsel openbare bibliotheek voorzieningen' medio 2026 in werking treedt. Gemeenten zijn dan verplicht om een volwaardige en voor ieder toegankelijke bibliotheekvestiging in stand te houden, die minimaal vijftien uur professioneel bemand open is en beschikt over een fysieke collectie. De gemeenten krijgen ook de verplichting elke vier jaar een plan op te stellen in samenwerking met de bibliotheek. Daarin moet in ieder geval staan wat de lokale keuzes zijn in het bibliotheekbeleid. De provincie zal daarop gaan toezien.

Omdat het gaat om nieuwe wettelijke taken zullen de provincies daarvoor een structurele bijdrage ontvangen via de algemene uitkering van het provinciefonds. Wij weten nog niet wat de financiële omvang zal zijn van de uitvoeringskosten. Wel verwachten wij dat de invoering voor de provincie budgettair neutraal kan verlopen.

4.2.5 Degradatie scheepswrakken

Flevoland heeft veel scheepswrakken die door bodemdaling en klimaatverandering worden bedreigd. Uit onderzoek blijkt dat sommige wrakken in slechte staat zijn. Er liggen ongeveer 80 wrakken in de grond, waarvan 29 in slechte staat verkeren. De provincie wil de wrakken behouden volgens het Erfgoedprogramma Flevoland.

Flevoland heeft veel scheepswrakken die belangrijk zijn voor het erfgoed. Bodemdaling en wisselende grondwaterstanden door klimaatverandering bedreigen deze wrakken. Uit onderzoek blijkt dat sommige wrakken in slechte staat zijn. Door de droge zomer is het urgent om een beschermingsprogramma op te stellen, zodat de wrakken behouden blijven en toegankelijk worden voor het publiek via Museum Batavialand.

Er liggen ongeveer 80 scheepswrakken in de grond, waarvan 21 zijn ingekuild. Uit onderzoek blijkt dat 29 wrakken in slechte staat verkeren. Het is belangrijk om de conditie van alle wrakken goed te monitoren. De eigenaar van de grond heeft een zorgplicht voor de wrakken, maar kan niet verantwoordelijk worden gehouden voor klimaatverandering. De provincie wil de wrakken behouden volgens het Erfgoedprogramma Flevoland[6].

[6] Erfgoed - Provincie Flevoland

5 Toekomstbestendige innovatieve economie

5.1 Hoe zorgen we voor een toekomstbestendige innovatieve economie

Door te investeren in digitalisering en technologieën zoals 5G en kunstmatige intelligentie, helpen we bedrijven nieuwe bedrijfsmodellen te ontwikkelen en economische groei te stimuleren. We richten ons op slimme specialisatie, waarbij precisielandbouw, circulaire bouw en innovatieve waterbeheer centraal staan. We streven naar een CO_2-neutrale toekomst en helpen bedrijven energie-efficiënte en duurzame bedrijfsmodellen te ontwikkelen. Horizon Flevoland, de regionale ontwikkelingsmaatschappij, biedt advies en ondersteuning aan bedrijven om hun duurzaamheid en innovatie te verbeteren.

5.2 Accenten voor een toekomstbestendige innovatieve economie

5.2.1 Verzachtende maatregelen netcongestie

Provinciale Staten hebben een motie aangenomen om een subsidieregeling voor thuis- en buurtbatterijen te onderzoeken. Het doel is om netcongestie te verminderen en energiekosten te verlagen. Er wordt voorgesteld om subsidie beschikbaar te stellen voor maximaal 1.400 thuis- en / of buurtbatterijen over drie jaar, met een totaalbedrag van maximaal € 1,75 miljoen en € 1,00 miljoen voor overige verzachtende maatregelen voor de netcongestie.

Naar aanleiding van de motie van Provinciale Staten op 26 juni 2024, heeft het college van Gedeputeerde Staten onderzocht of een subsidieregeling voor thuis- en buurtbatterijen mogelijk is. Uit het onderzoek blijkt dat zo'n regeling een positief effect kan hebben op het energienetwerk. Op 3 april 2025 zijn Provinciale Staten geïnformeerd over de resultaten en een advies voor de contouren van de regeling.

Het stimuleren van thuis- en buurtbatterijen met een subsidieregeling helpt verschillende doelen te bereiken. De batterijen kunnen, gecombineerd met zonnepanelen, netcongestie verminderen en energiekosten verlagen. In 2023 waren er ongeveer 1.000 thuis- en buurtbatterijen in Flevoland. Om dit aantal te laten groeien, zijn drie scenario's onderzocht met maximaal 1200, 1400 of 1800 thuisbatterijen.

Wij bieden ook al andere subsidies aan om netcongestie[7] te verminderen, zodat bedrijven en woningbouwprojecten niet langer worden beperkt door de maximale belastbaarheid van elektriciteitsnetten. De subsidie richt zich op efficiënter gebruik van het elektriciteitsnet en het oplossen van transport schaarste, waardoor wachttijden voor aansluitingen en transportvermogen worden verkort. Dit stimuleert economische activiteiten en verduurzaming. Om deze ontwikkeling voort te zetten, maar ook verdere verzachtende maatregelen toe te passen, vragen wij een incidenteel budget.

[7] Subsidie oplossingen netcongestie - Provincie Flevoland

5.2.2 Innovatie en Groei: Flevoland als Hightech Regio van de Toekomst

De afgelopen jaren heeft de regio op verschillende plekken in de provincie gewerkt aan het vergroten van de innovatiekracht van Flevoland en het bedrijfsleven.

Er zijn drie nieuwe hightech verzamelplekken ontstaan die bijdrage aan de technologische vooruitgang en economische groei van Flevoland.

MITC

- Het Mobiliteit en Centrum in Marknesse, gericht op drones en slimme mobiliteitsoplossingen.

Lelystad Airport

- Rondom de luchthaven Lelystad, met focus op elektrisch vliegen en waterstof.

Almere

- Doel om de 5e hightech regio van Nederland te worden, vooral op het gebied van chiptechnologie en elektrificatie

Deze drie strategische ontwikkelingen leiden de komende jaren tot versterking van het Flevolands bedrijfsleven waarbij het arbeidspotentieel voor Flevoland wordt vergroot. Bij het MITC en de luchthaven wordt al regelmatig toegepast onderzoek uitgevoerd, waarbij bedrijven, onderzoekers en onderwijsinstellingen samenwerken. In Almere is er een grote urgentie om dit te versnellen. Vanuit de Regiodeal 'Nieuw Land' wordt een innovatiecentrum opgezet onder de naam 'Institute for Advanced Materials en Meteorology'. Hier komen bedrijven, onderzoek en onderwijs samen om toegepast onderzoek uit te voeren. In de beginjaren van deze Triple Helix-ontwikkelingen (samenwerking tussen ondernemingen, onderwijs en overheid) blijft overheidsfinanciering noodzakelijk.

Als provincie herkennen wij het belang van dergelijke innovatiegebieden voor de regio. We zullen het huidige economisch programma 2023 - 2028 (lijnen 3 en 4) zo nodig kantelen om hier invulling aan te geven.

Kennisinfrastructuur

Gebaseerd op eerdere ontwikkelingen in Nederland, zoals Windesheim Almere en de Green Chemistry Campus in Noord-Brabant, weten we dat dit soort innovatie-ontwikkelingen vaak te maken hebben met een onrendabele top. Met een **innovatiecentrum** wordt gewerkt aan een sterke kennisinfrastructuur, wat een belangrijke bijdrage levert aan de Flevolandse economie. Samenwerking met technische universiteiten in Nederland voor wetenschappelijk onderwijs in de provincie is een grote stap.

Kapitaal voor toekomstige economische groei

De ontwikkelingen bij de drie innovatieplekken in de provincie zorgen voor innovaties vanuit het bedrijfsleven die verder moeten worden ontwikkeld. Deze bedrijven dragen bij aan de toekomstige economische groei in Flevoland en het verdienvermogen van Flevolandse ondernemers. Uit recent kapitaalmarktonderzoek blijkt dat er een gat is tussen vraag en aanbod van financiering voor innovaties in een vroege fase, vooral voor

startups. Sinds 2014 ondersteunt de provincie deze bedrijven door kapitaal beschikbaar te stellen via diverse fondsen gericht op verschillende stadia van innovatieontwikkeling en de bijbehorende risico's. Dit gebeurt vaak via **revolverende financieringen**, waarbij de middelen terugbetaald moeten worden en er rente wordt betaald.

Het huidige TMI Proof of Conceptfonds Flevoland richt zich op het financieren van innovaties in een vroeg stadium en heeft daardoor een hoog risicoprofiel, met een verwachte terugbetaling van middelen rond de 50%. Voor de komende jaren zijn er fondsmiddelen beschikbaar, maar we verwachten dat er na 2028 niet genoeg middelen zijn. Bij het opstellen van een nieuw Economisch Programma vanaf 2028 beoordelen we ook de verwachte kapitaalbehoefte van het fonds en of ons aanbod, met behulp van Europese structuurfondsen, voldoende is.

Nationale veiligheid

De afgelopen jaren hebben laten zien dat nationale veiligheid niet vanzelfsprekend is. Vanuit Europa en de nationale overheid wordt sterk ingezet op het versterken van onze veiligheid. Het nationale defensiefonds ('Security Fund') van € 100 miljoen, gericht op bruikbare innovaties die zowel civiel als op het gebied van veiligheid ingezet kunnen worden, en de Europese inzet van € 150 miljard bieden enorme kansen voor bedrijven in de defensie-industrie en hun toeleveranciers. Ook Flevolandse ondernemers, vooral mkb-bedrijven, kunnen hiervan profiteren. De kracht van individuele bedrijven is echter beperkt en vraagt om versterking van de samenwerking tussen bedrijven (ook buiten de provincie) en een sterke profilering richting defensie. De hightech- en maakbedrijven van de provincie hebben hier ondersteuning bij nodig. De komende jaren willen wij Flevolandse bedrijven helpen bij het versterken van samenwerking en profilering.

Innovatiehub Defensie

Vanuit defensie wordt deze ondersteuning onder andere geleverd via een zogenaamde MINDbase. Dat is een innovatiehub, een plek waar startups, kennisinstellingen en het Ministerie van Defensie samenwerken aan technologische innovaties. Die innovatiehub richt zich op het signaleren en ontwikkelen van baanbrekende technologieën die de defensie kunnen versterken. Zo is het een schakel tussen de operationele behoefte van defensie en het aanbod vanuit de markt.

In Nederland zijn al diverse van deze samenwerkingsplaatsen gerealiseerd, maar er is nog geen gerealiseerd voor Flevoland. De komende tijd willen wij ons inzetten om te onderzoeken of de komst van een dergelijke samenwerkingsplaats in Flevoland mogelijk is.

5.2.3 Herziening Meerjarig Financieel Kader EU

Cruciaal voor de planning en uitvoering van EU-beleid. Onderhandelingen voor het nieuwe MFK (2028-2034) zijn begonnen. Vereenvoudiging van aanvraagprocedures voor EU-subsidies is nodig.

Het zevenjarige Meerjarig Financieel Kader (MFK) van de EU is een belangrijk instrument voor de planning en uitvoering van EU-beleid. Voor Nederland en het Nederlandse bedrijfsleven is het MFK van groot belang. In 2025 staan we voor cruciale onderhandelingen om de EU voldoende slagkracht voor veranderingen te geven.

De voorbereidingen voor het nieuwe MFK (2028-2034) zijn begonnen. De Europese Commissie zal in 2025 een concreet voorstel presenteren. Daarna volgen intense onderhandelingen tussen de lidstaten en de Europese instellingen.

Voor Nederlandse bedrijven is het essentieel om toegang tot Europese fondsen te behouden en te versterken, ook voor defensie. Vereenvoudiging van de aanvraagprocedures voor EU-subsidies is nodig om barrières voor ondernemers, specifiek het mkb, weg te nemen.

Een belangrijk onderdeel van de beoogde hervormingen is dat structuurfondsen worden teruggebracht naar één fonds per lidstaat. Flevoland heeft belang bij een moderne en toekomstgerichte EU-begroting die bijdraagt aan de versterking van het Europees concurrentievermogen, veiligheid en defensie. Deze prioriteiten komen tegemoet aan de belangrijkste uitdagingen waar Flevoland, Nederland en de EU voor staan.

Voor Flevoland is het belangrijk dat er ruimte blijft voor regionale maatwerkregie en vereenvoudiging van de administratieve lasten voor het mkb.

5.2.4 Nieuwe prioriteiten EFRO: Kansen voor West III

Europa moet zijn concurrentievermogen beschermen en stimuleren. Her-prioritering van EFRO-middelen biedt kansen voor Flevoland op het gebied van innovatie en klimaat.

Europa moet zijn concurrentievermogen beschermen en stimuleren. De her-prioritering van EFRO-middelen biedt Flevoland kansen op het gebied van innovatie, energie, digitalisering en veiligheid. Kansen voor West III, het programma dat loopt van 2022 tot 2027, heeft een budget van € 237 miljoen. Dat is de omvang van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en de cofinanciering van het Rijk.

De focus ligt op het versterken van de regionale innovatiekracht en het versnellen van de toepassing van nieuwe technologieën. Ook stimuleert het programma de energietransitie, CO_2-reductie en de ontwikkeling van een circulaire economie. Daarmee draagt het bij aan de klimaatdoelstellingen en aan de economische weerbaarheid van de regio.

De Europese Commissie heeft in april 2025 de mogelijkheid aan regio's gegeven om veiligheid als een nieuwe prioriteit binnen Kansen voor West III op te nemen. Voor Flevoland is dat aanleiding om te verkennen of een aanvullende programmalijn kan worden geopend, gericht op veiligheid en defensie. Mogelijk komen eind 2025 ook investeringen in onder meer cybersecurity, defensiegerelateerde maakindustrie, strategische innovatiehubs (zoals de MIND-base) in aanmerking voor Europese subsidie.

Deel 2

Transitieopgaven

6 Transitieopgaven

Wil je prettig wonen en een sterke economie, dan is het belangrijk om gemakkelijk op pad te kunnen gaan met het openbaar vervoer (OV) of met de auto. Wil je jezelf thuis blijven voelen op het platteland of in de steden en dorpen, dan moet de inrichting van de omgeving daar een bijdrage aan leveren. De natuur, kunst en cultuur moet dichtbij en bereikbaar zijn. Wil je gebruik blijven maken van schoon drinkwater en het energienet en bij hevige regenval geen last hebben van overstromingen, dan moet je zorgvuldig omgaan met water en energiebronnen en zorgen voor een bodem waar regenwater goed opgenomen wordt.

In dit hoofdstuk bespreken we de vijf grote transitieopgaven: **woningbouw & brede welvaart**, **landelijk gebied**, **energie** en **digitalisering**. Deze opgaven komen voort uit Europese en nationale afspraken, en vormen het kader voor onze reguliere beleidstaken. Alle bestuurslagen moeten bijdragen aan het realiseren van de doelen die voortvloeien uit de transitieopgaven. Dat is vastgesteld in nationaal en internationaal beleid, maar er is ook ruimte voor de eigen provinciale inkleuring en de verbinding van regionale belangen. Het kenmerk van de transitieopgaven is dat er geen meerjarige routekaart is, die ons bij het einddoel brengt. Die route bepalen Provinciale Staten samen met de Flevolandse inwoners, ondernemers en overheden.

De Flevolanders staan centraal in de opgaven. We maken nu keuzes voor het Flevoland van de toekomst. Een Flevoland waarin de doelen zijn gerealiseerd. De vraag is dan ook: hoe ziet het Flevoland van de toekomst eruit? Vanuit dat perspectief moeten we keuzes maken voor de instrumenten die komende jaren worden ingezet.

We gebruiken de drie pijlers van de Strategische Agenda Flevoland en de brede welvaart om invulling te geven aan de opgaven. Dat de pijlers welzijn, welvaart en leefomgeving. De rol van de provincie is het bewaken en stimuleren van een evenwichtige ontwikkeling van die drie pijlers. Die rol geeft richting aan de regionale belangen.

Elke opgave heeft elementen van welzijn, welvaart en de leefomgeving. Die elementen hangen nauw met elkaar samen. Zij vormen als het ware de rode draad door alle opgaven. Je kunt de transitieopgaven niet los van elkaar zien en zult ze ook in samenhang moeten oppakken. De omstandigheden kunnen veranderen, waardoor nieuwe kansen ontstaan of juist belemmeringen optreden. In de sterk samenhangende opgaven trekken we op met andere overheden en belanghebbenden.

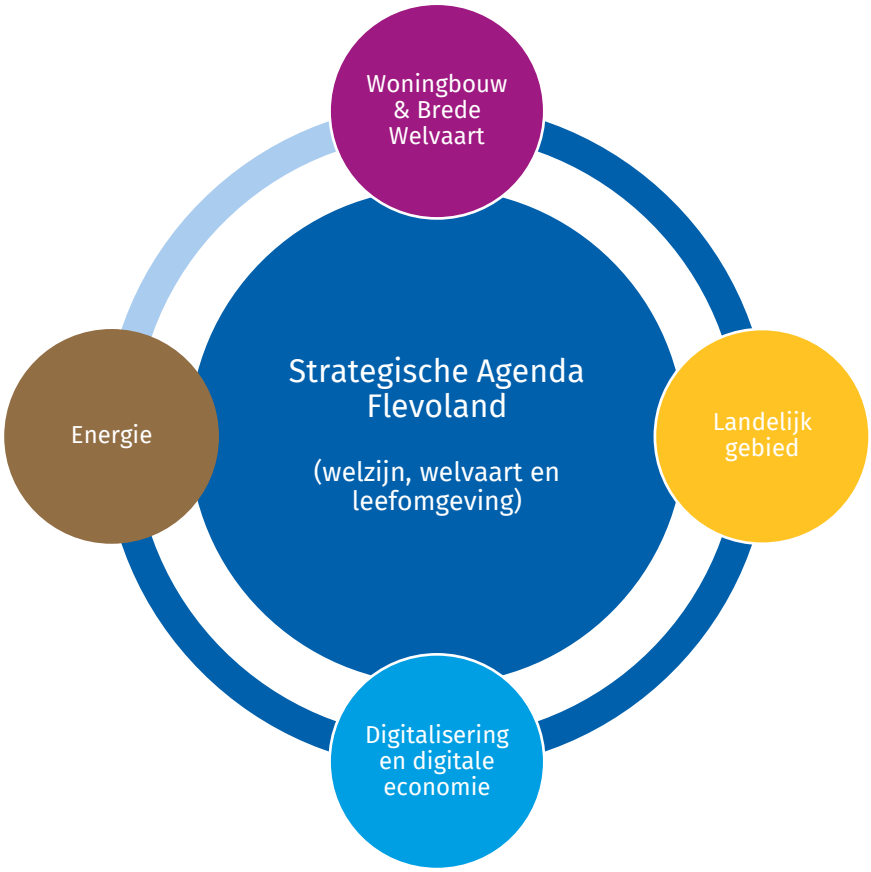

Figuur 4 - Transitieopgaven en SAF

6.1 Woningbouw & Brede Welvaart

We bouwen niet alleen woningen. We bouwen een samenleving; een plek waar je woont, werkt, scholen en andere voorzieningen bij de hand hebt. Het liefst een mooie (natuurlijke) omgeving voor iedereen. Dit kunnen we niet alleen, daarom doen we dat samen met onze zes gemeenten.

De integrale opgave 'Woningbouw & Brede Welvaart' bestaat uit drie beoogde resultaten:
1. We versnellen het bouwtempo en bouwen voldoende woningen voor alle aandachtsgroepen;
2. We bouwen niet alleen woningen; we bouwen aan een **vitale samenleving**;
3. We moeten gaandeweg leren om anders te bouwen, met een eigen Flevolandse bouwindustrie: circulair, biobased, toekomstbestendig en industrieel.

In maart 2024 hebben we een plan van aanpak vastgesteld, waarin concreet staat wat we deze coalitieperiode (per laag) gaan doen. Twee keer per jaar bieden we Provinciale Staten daarvoor een voortgangsrapportage aan.

In de eerste laag is de nieuwe Wet **versterking regie volkshuisvesting** belangrijk. Die wet is bij de Tweede Kamer ingediend, maar de behandeling is vertraagd door de wisseling in de coalitie. Naar verwachting zal de wet in de tweede helft van 2025 in werking treden. Naast de huidige 'wortel' van goede gesprekken, krijgen we straks ook 'de stok' om vanuit een regionale regierol in te grijpen als we concluderen dat gemeenten hun taak niet goed oppakken. We moeten dit uitwerken in een Volkshuisvestingsprogramma. Samen met de Flevolandse gemeenten organiseren we versnellingstafels, om doorbraken in bouwprojecten te forceren waar dat nodig is. In 2025 worden de twee woondeals geactualiseerd op basis van de afspraken die eind 2024 tijdens de Woontop zijn gemaakt.

In de tweede laag is de **monitor Brede Welvaart** belangrijk, omdat we daarmee zichtbaar maken hoe onze samenleving ervoor staat. We bieden op basis van het initiatiefvoorstel Sociale Agenda Flevoland in het tweede kwartaal van 2025 een startnotitie over een sociale agenda in relatie tot brede welvaart aan.

In de derde laag hebben we een Nationaal Kenniscentrum Biobased Bouwen opgericht, gevestigd in Almere en werken we via een Nationaal Groeifonds project. Binnen de Regiodeal Nieuw Land werken we aan een Innovatiehub 'bouwen'. Dit gaat zowel om de ontwikkeling van **nieuwe opleidingen** in de gehele onderwijskolom als om via living labs al doende te leren.

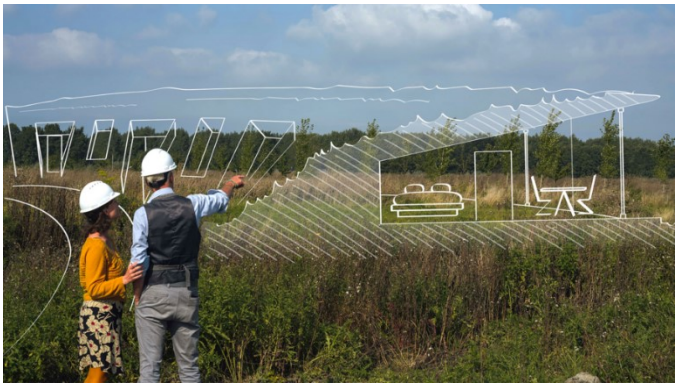

6.2 Landelijk gebied

Een toekomstbestendig landelijk gebied is van belang voor ons allemaal. Als provincie staan we voor de belangen van onze inwoners die hier wonen en werken én voor de (internationale) betekenis die Flevoland heeft als landbouw- en natuurgebied van wereldklasse. Met onze vruchtbare en uitgestrekte landbouw- en natuurgrond hebben we goud in handen. Toch lopen we tegen grenzen aan. We kijken met een andere bril naar het landelijk gebied en gaan samen aan de slag met toekomstbestendige landbouw en het herstel van de biodiversiteit. We innoveren en heroriënteren.

Niet alles kan meer overal en de vraag naar ruimte voor verschillende ontwikkelingen is groot. De oplossingen voor de vraagstukken in het landelijk gebied zijn complex. De balans die hiervoor nodig is, vraagt om intensieve samenwerking en kennisuitwisseling. Het doel is het landelijk gebied van Flevoland zo goed mogelijk overdragen aan nieuwe generaties. Dit doen we door samen met de samenleving te werken aan een toekomstbestendig landelijk gebied, waar balans is tussen landbouw en natuur en tussen ecologie en economie. Dit betekent onder andere: nadenken over duurzame plantaardige productie, een schone bodem, voldoende water van goede kwaliteit, op het juiste moment en op de goede plaats, het sluiten van kringlopen en het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen.

Landbouw en natuur in balans

Het **Ambitiedocument Landelijk Gebied Flevoland** richt zich op een toekomstbestendig Flevolands landelijk gebied waar het goed wonen, werken, recreëren en voedsel produceren is. Het document beschrijft de doelen in het landelijk gebied op het gebied van natuur, stikstof, water, bodem en klimaat, en ook de huidige stand van zaken met betrekking tot het doelbereik. Het ambitiedocument is de basis voor een integrale aanpak van de uitvoering op basis van wat wél kan: met de wél beschikbare financiële middelen. Deze aanpak wordt vormgegeven in samenspraak en samenhang met maatregelen van medeoverheden, andere organisaties en de samenleving. Deze participatieve en de gebiedsgerichte aanpak blijft het vertrekpunt. De Visie op landbouw wordt meegenomen in integrale uitvoeringsaanpak.

Een aanpak waarin gebiedspartners zich kunnen herkennen

Als provincie willen en kunnen we dat **niet alleen**. We hebben kennis, kunde en energie (uitvoeringskracht) nodig van agrariërs, ondernemers, organisaties, inwoners en overheden. De provincie heeft zelf geen natuurterreinen, geen landbouwgrond, geen erven, geen tochten en niet of nauwelijks grond in eigendom. Daarnaast maakt de provincie geen omgevingsplannen en een flink deel van de vergunningverlening ligt niet bij de provincie. Juist daarom continueren we de **gebiedsgerichte samenwerking** waar zowel de provinciale als gebiedsambities samenkomen.

Samen zoeken we naar integrale oplossingen voor een toekomstbestendig, leefbaar en gezond landelijk gebied waar mensen goed kunnen wonen, werken, recreëren en voedsel produceren.

6.3 Energie

De energietransitie vraagt om ingrijpende aanpassingen aan het energiesysteem en energiegebruik. Dit stelt ons, samen met onze gebiedspartners, de komende decennia voor technische, ruimtelijke en maatschappelijke vraagstukken. Niet alleen om de klimaatdoelen te halen, maar ook om ervoor te zorgen dat bestaande en nieuwe woon- en werkgebieden verzekerd zijn van de benodigde energie.

Leveringszekerheid en betaalbaarheid van energie voor bewoners en bedrijven zijn daarbij belangrijk. Naast knelpunten die opgelost moeten worden, zoals de **huidige netcongestie**, zijn er ook volop kansen voor innovatie en het versterken van een goed vestigingsklimaat in Flevoland voor bedrijven, onderwijs- en onderzoeksinstellingen op het gebied van bijvoorbeeld de waterstof- en circulaire economie. Het gaat de komende jaren dus om meer dan alleen windmolens en zonnepanelen.

Flevoland staat voor een toekomstbestendig energiesysteem, waarin samenwerking centraal staat op het gebied van opwek, opslag en het energienetwerk.
Hierbij hebben we aandacht voor de economische kansen, de ruimtelijke impact van de energietransitie en de mensen die hiervoor nodig zijn. We werken mee aan een slim en robuust energienetwerk en we stimuleren de waterstofeconomie. Hiermee creëren we een veerkrachtig energiesysteem en verminderen we de druk op het elektriciteitsnet.

Deze aanpak zorgt voor nieuwe kansen en maakt dat Flevoland en haar inwoners zich kunnen blijven ontwikkelen.

De komende jaren legt netcongestie grote druk op de ontwikkelmogelijkheden van woningen, bedrijven en verduurzaming. Samen met de netbeheerders, medeoverheden en het bedrijfsleven zoeken we naar onorthodoxe (innovatieve) oplossingen om de negatieve gevolgen van netcongestie te minimaliseren. Een voorbeeld daarvan is de toepassing van thuis- en buurtbatterijen.

Daarnaast zetten we in op het stimuleren van de waterstofeconomie. Het verkrijgen van een aansluiting op de landelijke waterstof-backbone is een belangrijk onderdeel om mee te kunnen doen in de waterstoftransitie. Om de energietransitie vorm te kunnen geven zijn goed geschoolde mensen nodig. We zetten in op het versterken van het (hoger) technisch onderwijsaanbod, om het benodigde personeel in de regio op te kunnen leiden.

6.4 Digitalisering en digitale economie

Een overheid die slagvaardiger, effectiever en transparanter wil zijn, kan niet zonder digitalisering. We moeten de menselijke maat niet vergeten maar digitalisering is randvoorwaardelijk voor onze maatschappelijke opgaven, onze provinciale organisatie en onze wettelijke taken. Tegelijkertijd is veiligheid en cyberweerbaarheid belangrijker dan ooit.

Provincies staan aan de lat om nationale uitdagingen en ambities te vertalen naar ruimtelijke voorstellen die aansluiten bij de regionale ruimtelijke en politieke context. De inzet van digitale technologie is hierbij essentieel. We kunnen geen 100.000 woningen bouwen zonder robotisering en digitalisering. Het efficiënt beheren van onze energiebronnen en versnellen van duurzame energieoplossingen kan niet zonder de inzet van digitale technologieën.

Digitalisering is ook van grote invloed op onze provinciale organisatie en onze wettelijke taken. Inwoners en ondernemers verwachten van de overheid dezelfde digitale dienstverlening als van commerciële organisaties. Het aanvragen en verstrekken van vergunningen en subsidies kan sneller en makkelijker door de technologische ontwikkelingen. We worden steeds meer een **digitale organisatie**, van documentgedreven naar datagedreven. Hierdoor kunnen afwegingen beter gemaakt worden. Ook wordt besluitvorming transparant, toegankelijk en uitlegbaar. We zullen dan wel de volledige potentie van digitale technologie moeten blijven benutten.

Als gevolg van de huidige geopolitieke context zijn we ons meer dan ooit bewust geworden van onze digitale afhankelijkheid van andere landen en is de kans op cyberdreigingen niet eerder zo hoog geweest. De alsmaar groter wordende dreiging op zowel onze eigen ICT-infrastructuur als onze fysieke infrastructuur vraagt om proactieve maatregelen. We dragen vanuit de systemen zorg voor het zo goed mogelijk beschermen van onze informatie maar moeten de menselijke factor niet vergeten en streven. We blijven daarnaast streven naar flexibiliteit en wendbaarheid om onze taken zo efficiënt en goed mogelijk uit te blijven voeren.

Onze aanpak voor een **wendbaar digitaal fundament** en **datagedreven werken**, slaat de brug naar het tastbaar en toepasbaar maken van digitalisering. En stelt ons in staat om veiligheid blijvend voorop te stellen en onze koers continu aan te passen aan de huidige ontwikkelingen. Dit heeft echter wel een prijs. We zullen moeten blijven investeren in onze veiligheidsmaatregelen en tegelijkertijd werken aan oplossingen om onze processen te optimaliseren en ons zo in staat stellen onze taken zo efficiënt mogelijk uit te voeren.

Digitale economie

De digitale revolutie is niet alleen een economische verandering, maar een maatschappelijke transformatie die elk aspect van ons leven beïnvloedt. Voor Flevoland biedt dit veel kansen. Als jongste provincie van Nederland hebben we geen last van oude systemen en structuren. We kunnen nu, vanaf een schone lei, een digitale infrastructuur opbouwen die klaar is voor de uitdagingen en kansen van de 21e eeuw. Samenwerking tussen onderwijs, overheid en bedrijfsleven, ook wel de 'triple helix', is hierbij essentieel. Het toevoegen van universitair onderwijs en onderzoek in de regio is een belangrijke ontbrekende schakel. Onze unieke ligging tussen de Metropoolregio Amsterdam, de Regio Zwolle en het noorden van het land maakt ons de ideale plek voor digitale innovatie. We bouwen niet alleen huizen, maar complete, slimme gemeenschappen waar technologie het dagelijks leven verrijkt, duurzamer maakt en mensen met elkaar verbindt.

De digitale economie vormt de rode draad die door alle grote opgaven van onze provincie loopt. Van woningbouw tot energietransitie, van mobiliteit tot landbouw – digitalisering versterkt onze aanpak en vermenigvuldigt onze mogelijkheden. Onze economische clusters staan centraal in de ontwikkelingen.

De hightechindustrie groeit snel in Flevoland. Van het innovatiecluster in Emmeloord tot de technologiebedrijven in Almere – we stimuleren een ecosysteem waar innovatieve bedrijven kunnen bloeien en nieuwe businessmodellen ontwikkelen. Onze landbouwsector, altijd een trots van Flevoland, verandert door precisietechnologie en datagedreven teeltmethoden. Drones, sensoren en AI-systemen maken onze agrarische sector niet alleen productiever, maar ook duurzamer. We bouwen voort op onze traditie van voedselproductie, maar nu met moderne technologie als bondgenoot. Digitalisering is de sleutel tot een succesvolle energietransitie. Slimme netwerken en energiemanagement stellen ons in staat om windenergie van het IJsselmeer en zonne-energie van onze zonnevelden optimaal te benutten. Op het gebied van mobiliteit werken we aan intelligente verkeerssystemen die onze provincie optimaal verbinden. Van slimme laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen tot digitale platforms voor deelmobiliteit en testlocaties voor zelfrijdende auto's. Voor de maritieme sector ontwikkelen onze havens zich tot slimme logistieke knooppunten waar data en digitale systemen zorgen voor een naadloze integratie van vervoersstromen, met minder uitstoot en meer economische waarde. Bij de grootschalige woningbouwopgave zetten we in op digitale bouwprocessen die sneller, circulair en betaalbaarder zijn. Maar we bouwen meer dan woningen – we creëren digitaal verbonden buurten waar technologie bijdraagt aan sociale cohesie, energiezuinigheid en een gezonde leefomgeving.

Al deze ontwikkelingen dragen bij aan wat we echt willen bereiken: brede welvaart voor alle Flevolanders. Digitale economie is voor ons geen doel op zich, maar een middel om een samenleving te bouwen waar iedereen profiteert van vooruitgang – zowel economisch als sociaal.

We staan voor een cruciale periode waarin we de contouren bepalen van hoe Flevoland er over twintig jaar uitziet. Door nu te investeren in digitale infrastructuur, onderwijs & vaardigheden en innovatie, leggen we het fundament voor een veerkrachtige en welvarende provincie. Een provincie die klaar is voor de toekomst.

Deel 3

Tussenevaluatie: Toekomst voor het nieuwe land

7 Tussenevaluatie 2025

De verkiezingen van 2023 hebben in veel provincies, waaronder Flevoland, veranderingen gebracht. De nieuwe coalitie in Flevoland heeft een akkoord opgesteld genaamd "Toekomst voor het nieuwe land. Van, voor en door Flevolanders". Dit akkoord is uitgewerkt in de 'College Uitvoeringsagenda 2023-2027' (CUA). Eén van de afspraken is om halverwege de bestuursperiode over de uitvoering ervan een tussenrapportage wordt opgesteld. In dit hoofdstuk kijken we terug op de eerste twee jaren, gaan we in op de veranderingen die wij om ons heen constateren en plaatsen we dit in het perspectief van wat ons de komende tijd te doen staat.

7.1 Terugblik

De coalitie heeft een duidelijke ambitie: een toekomst voor Flevoland, gecreëerd door en voor Flevolanders. Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten werken hier samen aan, wat zowel een perspectief als een opdracht vormt. Dit is een belofte aan het gebied en haar inwoners.

Het college van Gedeputeerde Staten begon met zes gedeputeerden, maar telt er nu vijf. Sinds november 2023 hebben we een nieuwe Commissaris van de Koning. De voortgang van de Coalitie Uitvoeringsagenda (CUA) werd gevolgd via reguliere begrotingen en jaarverslagen, en ook via de Lange Termijn Agenda. Deze tussenevaluatie is opgenomen in de perspectiefnota 2026-2029, zodat er op strategisch niveau over gesproken kan worden met Provinciale Staten.

De Uitvoeringsagenda beschrijft de verwachte resultaten voor 2025 en 2027. Deze resultaten werden gemonitord en samengevat. Op basis van deze tussenrapportage is het mogelijk om de CUA bij te stellen. We kunnen concluderen dat dit college op de goede weg is en de gestelde ambities ook daadwerkelijk heeft omgezet in concrete acties. De resultaten die in juni 2023 waren afgesproken voor het jaar 2025 zijn grotendeels behaald of zouden binnenkort geleverd worden. Ook verwachten wij dat de afspraken voor 2027 gehaald kunnen worden.

Er zijn wel enkele uitzonderingen daarop. Vertragingen zijn veelal veroorzaakt door afhankelijkheden van partners of andere overheden, zoals het Rijk of gemeenten, die niet altijd konden leveren wat was gehoopt of werd verwacht. Daarnaast bleek de beschikbare capaciteit onvoldoende om alle resultaten te bereiken. Later in dit hoofdstuk geven wij een overzicht van de vertraagde resultaten, inclusief een toelichting daarop.

7.2 Samenwerking politiek en bestuur

Regelmatig spraken we over de samenwerking tussen Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten. Tijdens statenconferenties en in onderlinge contacten wordt stilgestaan en geïnvesteerd in de formele rolverdeling en het belang van de informele relaties. Dit is nodig om vanuit de juiste rollen en verantwoordelijkheden effectief te zijn in de besluitvorming.

Maar ook willen we werken aan breed draagvlak en vertrouwen in de overheid. Dit is nodig, in de eerste plaats omdat de verkiezingsuitslag ook een duidelijk signaal was dat de kiezer zich onvoldoende gehoord en gezien voelt bij belangrijke besluiten. Daarnaast is er ook sprake is van een smalle meerderheid van de coalitiefracties waarbij deze coalitie graag ook besluiten neemt die de steun krijgen van partijen buiten de coalitie. We zien daarbij twee lijnen. Enerzijds is er de neiging om als coalitie elkaar vast te houden en te zorgen voor een (krappe) meerderheid. Dit leidt soms tot verkramping, waarbij onvoldoende ruimte is voor verbinding. Anderzijds biedt zo'n beperkte meerderheid kansen om te

zorgen voor verbreding van politiek draagvlak. Die ruimte zou er moeten zijn voor wisselende meerderheden. In de praktijk is deze verbinding een blijvend punt van aandacht waarbij zeker verbetering gewenst is.

7.3 Verbinding met inwoners

De provincie werkt voor haar inwoners en streeft naar eigentijds bestuur. We zoeken het goede voor de huidige en toekomstige Flevolanders. En Flevoland is een provincie waar anders besturen mogelijk moet zijn. Niet alleen is Flevoland goed te overzien, maar ook is de bevolking gericht op nieuwe mogelijkheden en bereid om mee te denken. Dit wordt ondersteund door vier pijlers: participatie, innovatie, resultaatgericht werken en ruimte geven. Deze pijlers zijn belangrijk voor het vertrouwen in de overheid en de ontwikkeling van Flevoland. Het vraagt bestuurlijke en politieke reflectie om te beoordelen in hoeverre hieraan invulling is gegeven. En vast te stellen of deze pijlers voldoende stevig zijn verankerd om op de opgedane ervaringen voort te bouwen. Van daaruit kan worden aangegeven welke vervolgstappen worden geambieerd.

Participatie: we betrekken onze inwoners bij wat we doen. Provinciale Staten hebben in 2024 het participatiebeleid vastgesteld. We geven daaraan praktische invulling. Een goed voorbeeld is de visie op de landbouw, de landbouwcafé 's en de visie vanuit de sector. Het uitdaagrecht wordt daaraan toegevoegd. Dit zijn eerste stappen, waarin politiek en bestuur oefenen in loslaten en het luisteren naar de inwoners. Dit willen we in de tweede helft van deze periode borgen en toepassen. Veel aandacht is besteed aan innovatie. In veel programma's en beleid wordt geïnvesteerd in **innovatie**: in het economisch programma, de visie op de landbouw, het energieperspectief, duurzaam bouwen en mobiliteit. We durven nieuwe wegen in te slaan. En dat is ook noodzakelijk voor de opgaven die Flevoland ziet. Dit betekent proactief zijn, keuzes te maken en niet af te wachten tot iets ons overkomt. De noodzaak om innovatieve toepassingen te gebruiken neemt tot als gevolg van de veranderingen om ons heen. Als derde pijler is genoemd dat we praktisch gericht werken willen aan **resultaten**, het stellen van doelen en meten van effecten van wat we doen. Dit vraagt in beleid en uitvoering aandacht. In het denken en formuleren wordt hieraan gewerkt, onder andere in de programmabegroting. In de vierde plaats is er aandacht voor het thema **ruimte bieden** aan inwoners en ondernemers, zoeken naar wat kán en onnodige regels vermijden.

7.4 Monitor

Uit de monitor van de College Uitvoeringsagenda blijkt dat de uitvoering op schema ligt. Deze verwachting is gebaseerd op onze aanpak. Hoewel onze prognoses als optimistisch kunnen overkomen, waarderen we reflectie en andere opvattingen over hoe de provincie resultaten wil bereiken. Daarom zoeken we de dialoog met Provinciale Staten en onze inwoners. De meeste resultaten voor 2027 zijn realistisch en haalbaar. Echter, enkele onderdelen vereisen extra aandacht vanwege vertragingen.

Grotere vertragingen zijn zichtbaar bij projecten waar Flevoland sterk afhankelijk is van derden, zoals het Rijk. Deze dynamiek zien we bij het Rijk, regionale partners en medeoverheden, die andere prioriteiten en belangen hebben dan de provincie. Investeren in deze verbindingen is essentieel om resultaatgericht te kunnen sturen.

7.5 Vertraagde resultaten

De achterblijvende resultaten zijn vaak te wijten aan afhankelijkheden van anderen. Zo kan het Rijk niet altijd leveren wat de provincie of regio Flevoland graag wil, zoals bij de energietransitie en in het landelijk gebied waarbij de gestelde doelen en ambities nog steeds noodzakelijk zijn om de opgaven te realiseren. Daarnaast zijn er structurele beperkingen zoals beschikbare capaciteit en middelen. Veel sectoren, inclusief de provincie, kampen met krapte op de arbeidsmarkt, wat vertraging in de realisatie kan veroorzaken.

Tabel 2 - Toelichting vertraagde resultaten

Onderwerp	Resultaat	Voortgang	Toelichting
Landelijk gebied	Flevolandse aanpak landelijk gebied	Vertraagd	Het Rijk heeft het fonds voor de ontwikkeling van het landelijk gebied stopgezet. Dit heeft geleid tot een nieuw ambitiedocument voor Flevoland met een meer afgebakende inzet van middelen
Natuur	Aanpak stikstof	Vertraagd	Afhankelijk van Rijksbeleid. Het Rijk heeft nog geen besluiten genomen.
	Aanpak PAS-melders/ handhaving	Vertraagd	Idem
	Bossenstrategie	Vertraagd	Toenemende druk op de beschikbare ruimte met zeer hoge grondprijzen.
Waterkwaliteit	KRW	Vertraagd	De aanpak van maatregelen in samenwerking met waterschap Zuiderzeeland vraagt meer tijd.
Water	Waterbeschikbaarheid (zoetwater, drinkwater)	Vertraagd	Gevolg van tijdelijk tekort aan personele capaciteit. Ook pauzering van ambtelijke interprovinciale samenwerking.
	Herijking waterprogramma	Vertraagd	Gevolg van tijdelijk tekort aan personele capaciteit.
Economie	Economisch programma	Vertraagd	De uitvoering van het programma en de ontwikkeling van de aanpak brede welvaart zijn gestart
Mobiliteit en bereikbaarheid	IJmeerlijn	Ernstig vertraagd	Het Rijk heeft geen middelen beschikbaar gesteld
	Lelylijn	Ernstig vertraagd	Het Rijk heeft beschikbare middelen anders ingezet.
	Infrastructurele investeringswerken	Vertraagd	De voorbereidingstijd is langer dan verwacht. Dit geldt voor: - diverse wegen - energie- en drinkwatervoorzieningen - aanleg MSNF - ontwikkeling Batavialand (hogere bezoekersaantallen niet haalbaar in 2027)

7.6 Veranderde context en onzekerheden

De wereld om Flevoland heen is veranderd sinds de verkiezingen van deze Provinciale Staten. In 2025 zien we de invloed van deze veranderingen op onze plannen en beslissingen. Een schets van de veranderende context helpt om lange termijnstrategieën en gezamenlijke beslissingen te baseren op de perspectiefnota voor de toekomst van Flevoland. Dit strategische gesprek in Provinciale Staten is nodig om de koers te bepalen.

7.6.1 Europa en nationaal

Zowel op Europees als nationaal niveau ligt de nadruk op strategische sturing en autonomie, versterkt door recente politiek-economische ontwikkelingen en wereldwijde onveiligheid. Provinciale Staten moeten denken en beslissen vanuit een integrale visie en lange termijn. Geopolitieke spanningen, economische afhankelijkheid, de energie infrastructuur en technologische ontwikkelingen sluiten aan bij de nationale strategie en hebben regionale impact.

Het rapport van de commissie Draghi benadrukt de noodzaak voor Europa om te investeren in innovatie, AI, groene technologie en groene leefomgeving, circulaire economie, infrastructuur, technologie, grondstoffen en strategische toeleveringsketens. Dit vereist een jaarlijks investeringsbudget van € 750 tot € 800 miljard, waarvan € 450 miljard voor de noodzakelijke energietransitie. Voor Nederland is strategische autonomie een belangrijk thema, met aandacht voor energie, voedselzekerheid, leefomgeving, economie, sleuteltechnologieën, grondstoffen en veiligheid.

7.6.2 Regionale en nationale uitdagingen

Op nationaal niveau is strategische autonomie een belangrijk uitgangspunt van beleid. Flevoland moet zich verhouden tot geopolitieke onzekerheden, netcongestie, digitale afhankelijkheid, economische onzekerheden, handelstarieven, productie, inflatie en voedselzekerheid. Klimaatveranderingen zoals droogte, warmte, neerslag en wateroverschotten hebben invloed, ook in onze provincie.

Landelijk zijn er trends en onzekerheden zoals bestaansonzekerheid, armoede, polarisatie, verzwakking van de democratie, veranderende bestuurlijke verhoudingen en uiteenlopende belangen tussen overheden. Grote opgaven zijn veiligheid, defensie, strategische autonomie, energie- en waterleveringszekerheid, woningtekort, opvang van vluchtelingen, biodiversiteit, natuurherstel en stikstofaanpak. De vraag daarbij is dan hoe de visie voor de ontwikkeling van Flevoland hierbij aansluit. Op het bestuurlijke vlak zien we veranderende verhoudingen tussen de overheden. Decentrale overheden krijgen taken en steeds vaker zonder de benodigde middelen. Flevoland merkt onvoldoende van het uitgangspunt dat ‘elke regio telt’. Dat vraag om betere interne afstemming bij het Rijk.

7.6.3 Flevoland

Onze provincie staat voor verscheidene uitdagingen en onzekerheden. Door schaarse (structurele) financiële middelen moeten de prioriteiten zorgvuldig worden bepaald. Het landelijk Fonds Landelijk Gebied is door het Rijk geschrapt, wat extra druk legt op de provincie want de transitie-opgaven blijven prominent op de agenda staan.

Flevoland kampt met grootschalige woningbouwprojecten, problemen met bereikbaarheid en netcongestie, en een tekort aan voorzieningen. De digitalisering van de samenleving brengt nieuwe kansen en uitdagingen met zich mee. Voedselzekerheid is een belangrijk thema, waarbij de provincie zich richt op landbouw en voedselproductie voor Noordwest-Europa.

Daarnaast speelt bodemdalingsprocessen een rol, wat invloed heeft op de infrastructuur en landbouw. Het waterprogramma van de provincie richt zich op het aanpakken van watertekorten en -overschotten, en het nemen van maatregelen volgens de Kaderrichtlijn Water (KRW). De beschikbaarheid van drinkwater en zoetwatervoorzieningen is cruciaal voor de provincie.

Flevoland streeft naar een vitale samenleving met bestaanszekerheid en brede welvaart. Echter, het voorzieningenniveau blijft achter en er zijn maatschappelijke achterstanden op verschillende gebieden. Daarnaast worden ook partners geconfronteerd met uitgaven waar geen of onvoldoende (Rijks)bijdragen tegenover staan, neem bijvoorbeeld uitgaven voor onderhoud van natuur en recreatief- toeristische voorzieningen. Het zorglandschap is momenteel ontoereikend en zal in de toekomst verder moeten worden verbeterd.

En in de randvoorwaardelijke sfeer noemden we al de onzekerheden rond het Provinciefonds en andere (toekomstige) financieringsmogelijkheden en de schaarste aan kwantitatieve en kwalitatieve capaciteit. En tenslotte is recent geconstateerd dat de grondkosten drie keer meer zijn dan elders in het land en dat kan ontwikkelingsmogelijkheden of ambities beperken (bijvoorbeeld in de landbouw of bij de bossenstrategie).

7.7 Vooruitblik

Sinds 2023 zijn er veel veranderingen op diverse onderwerpen. Dat vraagt om een afweging van prioriteiten en om strategische keuzes. Hoe kijken we naar de tweede helft van deze bestuursperiode? Hoe wegen we de opgaven en nodige investeringen? Wat heeft prioriteit?

Een aantal nieuwe verplichte taken zijn onontkoombaar. We noemen bijvoorbeeld de Wet regie op de volkshuisvesting, de natuurherstelverordening, de Kaderrichtlijn water (KRW). De komende twee jaren worden, bijvoorbeeld met een Omgevingsvisie, fundamentele keuzes gemaakt. Ons standpunt is dat als het Rijk ons nieuwe taken (medebewind) geeft, daar ook nieuwe financiële dekking bij hoort.

De bespreking en besluitvorming over deze perspectiefnota moet richting aan de ontwikkeling van Flevoland geven, om uit te werken in de programmabegroting voor 2026.

Deze ontwikkelingen hebben wij in de perspectiefnota verwerkt als accenten op de drie pijlers van de strategische agenda en de Brede Welvaart (zie **deel 1 van de nota**). Om daartoe te komen hebben wij de volgende vragen gebruikt als afwegingskader:

a) Sluit het accent in voldoende mate aan bij de thema's en pijlers van het Coalitieakkoord?
b) Valt het accent binnen de bestaande beleidskaders en de gekozen pijlers van de Strategische Agenda Flevoland (vitale steden en dorpen, toekomstbestendige economie en duurzaam natuurlijk fundament)?
c) Is het accent in aansluiting bij de huidige dan wel het in voorbereiding zijnde Omgevingsvisie?
d) Sluit het aan bij de ambitie van de aanpak brede welvaart?
e) Is er voldoende aansluiting op de ambities en strategische doelen van de provincie Flevoland?
f) Is het aan te brengen accent voldoende kansrijk om middelen op in te zetten?
g) Zijn de beschikbare financiële middelen en personele capaciteit toereikend?

Deel 4

Voorstellen vanwege nieuwe wettelijke taken, voor uitbreiding van bestaand beleid, ambities of toekomstige ontwikkelingen

8 Voorstellen voor ontwikkelingen

In dit hoofdstuk hebben wij nieuwe wettelijke taken, uitbreiding van bestaand beleid, ambities en toekomstige ontwikkelingen beschreven, die nog niet in de meerjarenbegroting zijn opgenomen. Per onderwerp is een tabel opgenomen waaruit blijkt of er al dekking voor is, welke dekking wenselijk is en wat de impact op de begrotingsruimte zal zijn.

De relatie met de transitieopgaven is te zien door het pictogram, zoals in het 3e deel per opgave is gebruikt. Voor enkele voorstellen gaat het om de instandhouding van de organisatie, wat ondersteunend is aan de opgaven en niet specifiek aan één daarvan toe te rekenen.

Woningbouw & Brede Welvaart

Landelijk gebied

Energie

Digitalisering

Instandhouding organisatie

8.1 Robuust natuurlijk fundament

8.1.1 Uitvoeringsaanpak landelijk gebied

Zie voor de inhoudelijke toelichting paragraaf 3.2.1 tot en met 3.2.3.

In de scenario's zijn aannames gedaan over fysieke doelrealisaties, proceskosten en de rol- en taakverdeling tussen partijen. De huidige kosteninschatting bedraagt gemiddeld € 6,00 miljoen. De precieze bestedingsmogelijkheden worden onderdeel van de uitvoeringsaanpak voor het landelijk gebied. We stellen voor om in de Brede Bestemmingsreserve een oormerk op te nemen 'Uitvoeringsaanpak landelijk gebied' voor het bedrag van zes miljoen euro.

#	Classificatie	Bestaande dekking	Dekking	2026	2027	2028	2029	BBR
1	*Incidenteel*	Nee	Brede bestemmingsreserve	0	0	0	0	6.000

8.1.2 Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de transitie in het landelijk gebied

Zie voor de inhoudelijke toelichting paragraaf 3.2.4.

De stijgende kosten zijn deels te verklaren aan de stijgende personeelslasten. Het beoordelen van GLB-Subsidies is kennisintensief ook RVO heeft last van de krapte op de arbeidsmarkt en moet veel investeren om het benodigde kennisniveau op peil te houden. Daarnaast verklaart het op peil houden van de ICT-infrastructuur een belangrijk deel van de stijgende kosten.

De stijging is ongeveer € 2,0 miljoen voor de periode tot en met 2027, namelijk € 5,2 miljoen in plaats van € 3,2 miljoen. De helft daarvan heeft al betrekking op 2025, omdat een groot deel van de werkzaamheden dan plaatsvindt. Om de kostenstijging in de jaren vanaf 2026 op te kunnen vangen stellen wij voor om € 1,0 miljoen vanuit de Brede bestemmingsreserve toe te voegen aan de reserve 'Gemeenschappelijk Landbouwbeleid' met het oormerk 'uitvoeringskosten'.

#	Classificatie	Bestaande dekking	Dekking	2026	2027	2028	2029	BBR
2	*Incidenteel*	Nee	Brede bestemmingsreserve	0	0	0	0	1.000

8.2 Toekomst bestendige regionale economie

8.2.1 Verzachtende maatregelen netcongestie en subsidieregeling 'thuisbatterij'

Zie voor de inhoudelijke toelichting paragraaf 5.2.1.

In totaal stellen wij voor om € 2,75 miljoen beschikbaar te stellen voor verzachtende maatregelen op netcongestie. Daarvan is € 1,75 miljoen een subsidiebudget voor thuis- en buurtbatterijen. Dat is voor maximaal 1.400 thuis- en / of buurtbatterijen over drie jaar verdeeld. In de volgende tabel hebben wij inzichtelijk gemaakt welke verdeling over de jaren wij voorzien.

Subsidie	2025	2026	2027	Totaal
Batterijen (aantal)	200	600	600	**1.400**
Kosten (€)	250.000	750.000	750.000	**1.750.000**

De uitvoeringskosten voor onze organisatie zijn ongeveer € 32.000 voor 2025 en € 127.500 per jaar voor zowel 2026 als 2027. De geoormerkte € 400.000 uit de brede bestemmingsreserve voor energieweerbaarheid kan worden overgeheveld naar de reserve duurzame energie en ingezet worden voor het minimaliseren van netcongestie en het verlagen van energielasten voor huishoudens.

Wij stellen voor om € 1,75 beschikbaar te stellen voor de nieuwe subsidieregeling thuisbatterij en € 1,00 miljoen voor andere oplossingen voor de netcongestie. Dit kan vanuit de brede bestemmingsreserve worden gestort in de reserve 'duurzame energie'.

Daarnaast stellen wij voor om binnen de reserve 'duurzame energie' een nieuw oormerk 'Thuisbatterij' in te stellen. Het oormerk 'Energiearmoede' kan worden opgeheven en het vrijgekomen bedrag van € 400.000 worden toegevoegd aan het oormerk 'Thuisbatterij', voor de uitvoeringslasten in 2025-2027.

#	Classificatie	Bestaande dekking	Dekking	2026	2027	2028	2029	BBR
3	*Incidenteel*	Nee	Brede bestemmingsreserve	0	0	0	0	2.750

8.3 Overkoepelend

8.3.1 Verhoogde cyberdreiging, informatievoorziening en prijsindexaties

Elk jaar staat er in de begroting een budget voor de kosten voor licenties en onderhoud van software, zoals besturingssystemen, IT-veiligheid, financiële en HRM-tools, en de Cloud infrastructuur.

Het budget wordt jaarlijks verhoogd op basis van een gemiddelde landelijke prijsindexatie. Voor de IT-sector zien we echter dat de prijsstijgingen hoger zijn, wat leidt tot structureel hogere kosten. Door de verhoogde cyberdreiging door internationale ontwikkelingen moet de provincie blijven investeren in beveiligingsmaatregelen. Daarnaast neemt het aantal licenties toe door digitalisering van onze e-dienstverlening en de kosten voor het gebruik van artificiële intelligentie (AI).

We verwachten dat deze ontwikkelingen structureel zijn en stellen daarom voor het budget structureel te verhogen.

#	Classificatie	Bestaande dekking	Dekking	2026	2027	2028	2029	BBR
4	*Structureel*	Nee	Stelpost nieuw beleid (begrotingssaldo)	400	400	400	400	0

9 Financiële impact van de voorstellen

In dit hoofdstuk is de financiële impact van de voorstellen uit het vorige hoofdstuk weergegeven. Voor de onderwerpen waar nog geen dekking voor bestaat stellen wij voor om die ten laste van de stelpost nieuw beleid te brengen (vooral structurele wijzigingen), of vanuit de Brede bestemmingsreserve (incidentele wijzigingen).

In de onderstaande tabel zijn de voorstellen opgenomen, met daarbij het financiële effect op de begrotingsruimte in de komende jaren.

Tabel 3 - Voorstellen zonder bestaande dekking

Dekking	Onderwerp	2026	2027	2028	2029	BBR
Stelpost nieuw beleid *(saldo begroting)*	Verhoogde cyberdreiging, informatievoorziening en prijsindexaties	400	400	400	400	0
Subtotaal		**400**	**400**	**400**	**400**	**0**
Brede bestemmings-reserve *(vrije deel)*	Uitvoeringsaanpak landelijk gebied	0	0	0	0	6.000
	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en de transitie in het landelijk gebied	0	0	0	0	1.000
	Verzachtende maatregelen netcongestie en subsidieregeling thuisbatterij	0	0	0	0	2.750
Subtotaal		**0**	**0**	**0**	**0**	**9.750**
Eindtotaal		**400**	**400**	**400**	**400**	**9.750**

Deel 4

Meerjarig financieel perspectief

10 Actualisatie financieel perspectief

10.1 Vrije begrotingsruimte

Figuur 5 - Schema begrotingsruimte

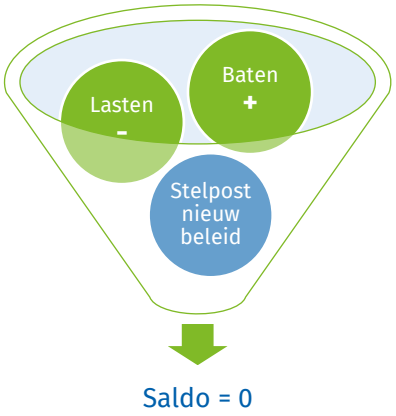

De afgelopen jaren kende Flevoland een positief saldo van de begroting. Dat betekent dat de baten (opbrengsten) groter zijn dan de lasten (kosten). Dit saldo presenteren wij in de stelpost 'nieuw beleid'. Daardoor zijn de baten en lasten in het boekwerk (de programmabegroting) precies gelijk: het saldo is nul.

Dat verklaart ook de naam van deze stelpost, omdat daar de jaarlijkse begrotingsruimte voor nieuw beleid in zit. Dit is de eerste component van de vrije begrotingsruimte, die vooral gebuikt wordt voor de structurele financiële behoeften.

Daarnaast is er nog incidenteel beschikbaar geld, wat gespaard wordt in de Brede Bestemmingsreserve. Een groot deel van de reserve is al geoormerkt voor specifieke onderwerpen, maar er is ook een 'nog niet geoormerkt' (oftewel vrij) deel. Dat is de tweede component van de vrije ruimte, die vooral incidenteel wordt ingezet.
In dit hoofdstuk beschrijven wij eerste de uitgangspositie en daarna enkele belangrijke ontwikkelingen, zoals:

- de opbrengsten uit het provinciefonds,
- de belastingcapaciteit, en
- loon- en prijsontwikkelingen.

De verwachte financiële gevolgen van deze ontwikkelingen zijn beschreven en toegelicht. Ook wordt ingegaan op de stelposten en de reserves.

10.1.1 Uitgangspositie

Om de beschikbare ruimte voor de komende jaren te bepalen hebben wij de begroting 2025 als basis genomen, die door Provinciale Staten is vastgesteld. Voor 2025 tot en met 2026 is het saldo in die begroting positief (voordelig), maar vanaf 2027 verwachtten wij een tekort. Dat kon incidenteel worden opgelost, door een onttrekking aan de algemene reserve, zodat het saldo nihil was. Ook hebben wij de effecten van de slotwijziging in 2024 meegenomen in de beginstand. Dat was een positieve ontwikkeling voor de begrotingsruimte, vooral door de positieve cijfers van de septembercirculaire 2024 van het provinciefonds. De horizon van deze perspectiefnota loopt tot en met het jaar 2029. Die jaarschijf is toegevoegd aan het financiële overzicht. Voor dat jaar is de initiële omvang een tekort van € 1,0 miljoen.

Tabel 4 - Uitgangspositie begrotingsruimte

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid				BBR
	2026	2027	2028	2029	
Primitieve begroting 2025	887	-1.026	-2.041	-1.044	13.978
Begrote onttrekking Algemene Reserve	0	1.026	2.041	1.044	0
Slotwijziging 2024	1.111	311	0	0	24.318
Actuele reële begrotingsruimte	**1.998**	**311**	**0**	**0**	**38.296**
Al door PS genomen besluiten (voorjaar 2025)	0	0	0	0	-10.750
Actualisatie financieel beeld	-1.400	885	0	0	1.753
Initiële omvang vóór de perspectiefnota	**598**	**1.196**	**0**	**0**	**29.299**

De al genomen besluiten van Provinciale Staten hebben wij afzonderlijk gepresenteerd, om aansluiting te houden met de programmabegroting 2025 en de slotwijziging 2024. Het gaat om een inmiddels begrote verlaging van € 10,75 miljoen (per saldo) van de vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve. Enerzijds is dat een vrijval ten gunste van de vrije ruimte, vanwege de besluitvorming over het cultuurbeleid. Daarvoor is voor een ander scenario gekozen, waardoor € 1,30 miljoen vrijvalt. Daartegenover staan twee besluiten over de verbouwing van het Provinciehuis en van het museum Batavialand. Per saldo heeft die besluitvorming een verlaging van de vrije ruimte tot gevolg van € 12,05 miljoen.

10.1.2 Actualisatie financieel perspectief

Wij hebben de raming voor onze opbrengsten uit het provinciefonds bijgesteld, op basis van de september- en decembercirculaire van 2024.

Voor deze perspectiefnota hebben wij ook de voorjaarsnota 2025 van het Rijk beoordeeld. De echte financiële effecten van die voorjaarsnota konden wij nog niet in deze perspectiefnota verwerken, omdat het nog niet duidelijk is wat het specifiek voor Flevoland betekent. Zie daarvoor ook **hoofdstuk 11** van deze perspectiefnota.

De overige bijstellingen komen voort uit het toevoegen van de nieuwe jaarschijf (2029) en de actualisatie van de stelposten, zoals voor de verwachte loon- en prijscompensatie die de komende jaren nodig is. In de onderstaande tabel hebben wij een totaaloverzicht opgenomen van de bijstelling van de begrotingsruimte.

Tabel 5 - Totaal aanpassingen op de begrotingsruimte

Bijstelling begrotingsruimte	2026	2027	2028	2029	BBR
Uitkering provinciefonds	-1.810	-1.573	-1.339	-1.050	0
Opcenten motorrijtuigenbelasting	3.200	3.150	3.150	3.000	0
Stelposten	-2.790	334	90	-1.233	0
Algemene reserve	0	-1.026	-1.901	-717	0
Brede bestemmingsreserve	0	0	0	0	1.753
Eerder genomen besluiten	0	0	0	0	-10.750
Totaal aanpassingen	**-1.400**	**885**	**0**	**0**	**-8.997**

Voor 2026 valt de bijstelling negatief uit, maar voor 2027 en verder positief of nihil. De onderwerpen in de tabel geven aan waar de bijstelling vandaan komt.

10.1.3 Begrotingsruimte na de perspectiefnota

Na verwerking van de bijstelling en de financiële voorstellen in deze nota, zien wij het nieuwe beeld van de begrotingsruimte. Dit is positiever dan wij begin 2024 hadden verwacht, zo is het tekort in 2028 omgeslagen naar een positief saldo. Dat komt vooral door de uitkomsten van de voorjaarsnota 2024 van het Rijk, namelijk de afschaffing van de opschalingskorting (voordeel van ongeveer € 2 miljoen per jaar).

Tabel 6 – Begrotingsruimte, inclusief vraag uit deze perspectiefnota

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid				BBR
	2026	2027	2028	2029	
Initiële omvang vóór de perspectiefnota	**1.998**	**311**	**0**	**0**	**38.296**
Aanpassingen na actualisatie financieel beeld	-1.400	885	0	0	-8.997
Reële begrotingsruimte	**598**	**1.196**	**0**	**0**	**29.299**
Vraag perspectiefnota 2026-2029	-400	-400	-400	-400	-9.750
Onttrekking Algemene Reserve	0	0	400	400	0
Restant	**198**	**796**	**0**	**0**	**19.549**

Ondanks dat de verwachtingen voor de begrotingsruimte de komende jaren positief zijn, blijven wij wel scherp op de kosten. Het beeld is nog steeds dat de ruimte daalt, terwijl er nog veel te doen is in onze provincie. We moeten scherp blijven op de kosten. Het beeld is

nog steeds dat de ruimte daalt, terwijl er nog veel te doen is in onze provincie. Daarbij denken wij aan het landelijk gebied, natuur en landschap, water en netcongestie. Daarom vullen we niet de gehele begrotingsruimte in. Als provincie moeten we zeker nu zeer terughoudend zijn om taken (structureel) over te nemen die door Rijksbezuinigingen onder druk komen te staan.

10.2 Algemene dekkingsmiddelen en stelposten

10.2.1 Provinciefonds

BZK publiceert driemaal per jaar een circulaire waarin de ontwikkelingen van het provinciefonds worden toegelicht, maar ook doorgerekend. Dat zijn de mei-, september- en decembercirculaire. De septembercirculaire bevat de effecten van de miljoenennota die op Prinsjesdag is gepubliceerd.

De omvang van de provinciefondsuitkering in de primitieve begroting 2025 is gebaseerd op de meicirculaire 2024. In de septembercirculaire 2024 zijn de uitkeringen voor dat jaar en volgende jaren door de fondsbeheerder geactualiseerd op grond van de mutaties in het fonds en de laatste gegevens over bijvoorbeeld de inwonertallen. De effecten van de septembercirculaire zijn in december aan de begroting toegevoegd, doordat PS de ‘slotwijziging 2024’ heeft vastgesteld.

In december ontvangen we de laatste circulaire van het jaar. Het meerjarige effect daarvan is nog niet opgenomen in de begroting. Het provinciefonds wordt jaarlijks verdeeld over de provincies. In december heeft de fondsbeheerder een aantal parameters bijgesteld.

Tabel 7 - Bijstelling vanuit effecten provinciefonds

Uitkering provinciefonds	2026	2027	2028	2029	BBR
Effecten decembercirculaire 2024	340	527	761	950	0
Herziening belastingcapaciteit MRB (verevening)	-2.150	-2.100	-2.100	-2.100	0
Totaal bijstelling	**-1.810**	**-1.573**	**-1.339**	**-1.050**	**0**

Wijziging systematiek fondsontwikkeling

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) en de minister van Financiën zijn de fondsbeheerders van het provinciefonds. De fondsbeheerders hebben vorig jaar de systematiek van ‘trap op, trap af’ vervangen door een nieuwe groeifactor. Dat is eerder dan was afgesproken, de verandering zou namelijk vanaf 2026 ingaan. De ontwikkeling van het Provinciefonds wordt nu via een index van het Bruto Binnenlands Product bepaald, in plaats van de omvang van de Rijksuitgaven. Vanaf 2025 ontstaat daardoor feitelijk een korting op het provinciefonds, maar die wordt grotendeels in dat jaar gecompenseerd.

Decembercirculaire 2024

In december 2024 ontvingen we de laatste circulaire van dat jaar. Hierin gaat het over Najaarsnota 2024 en de bijbehorende Tweede Suppletoire Begroting 2024, beide documenten van het Rijk. Hoewel dat niet gebruikelijk is staan in deze circulaire nieuwe accresramingen. Dat komt doordat het Centraal Bureau voor de Statistiek de cijfers van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp) heeft aangepast. Daardoor verandert de omvang van het provinciefonds. Het meerjarige effect van de circulaire is nog niet verwerkt in de begroting, omdat de publicatie ook voor de slotwijziging niet op tijd was. Het resultaat is nog een beperkte toename van de uitkering de komende jaren, vanwege de groei van het fonds.

Toename belastingcapaciteit – hogere opbrengsten opcenten MRB

De herziening van de belastingcapaciteit (MRB-effect) is de grootste aanpassing op de uitkering uit het provinciefonds. Dit is het gevolg van de groei van de belastingcapaciteit, waarvan ongeveer twee derde deel door het Rijk wordt verevend. In 2025 verwachten wij dat de opcenten MRB met € 3,2 miljoen toenemen, waardoor de uitkering uit het provinciefonds met € 2,1 miljoen afneemt. Per saldo is dat een toename van de begrotingsruimte van € 1,1 miljoen.

10.2.2 Opcenten motorrijtuigenbelasting

Wij hebben van het Centraal Bureau Motorrijtuigenbelasting (CBM) het voertuigenoverzicht van 1 januari 2025 ontvangen. Daaruit blijkt dat het aantal (netto) belastbare voertuigen stijgt met ongeveer veertienduizend. Netto betekent in dit geval dat we het aantal voertuigen corrigeren voor de mate waarin zij belast kunnen worden. Voor een zuiniger voertuig hoeft niet altijd het volledig tarief betaald te worden. Een belangrijke ontwikkeling is de belastbaarheid van de elektrische en hybride voertuigen. Voor hybride voertuigen is er nog een korting van 25% en voor volledig elektrische voertuigen voor 75%. Om tot het netto aantal voertuigen te komen telt een hybride voertuig mee voor 0,75 en een volledig elektrisch voertuig voor 0,25. De stijging komt dan ook vooral dat de hybride en elektrische voertuigen nu zwaarder meetellen.

Voor de bepaling van het financiële perspectief zijn wij rekenkundig uitgegaan van een continuering van de indexering van het belastingtarief voor de opcenten MRB met 1% in lijn met het coalitieakkoord. Deze indexering dient mede in samenhang te worden bezien met de geraamde loon- en prijsontwikkeling van de uitgaven in de komende jaren. Op basis van de meerjarige historische data verwachtten wij eerder dat het aantal voertuigen de komende jaren licht zal blijven dalen. In de huidige prognose blijft het aantal benzine voertuigen nagenoeg stabiel, maar de hybride en elektrische voertuigen nemen in aantal juist toe. Het CBM presenteert de hybride voertuigen vanaf 2025 in de brandstofcategorie ‘benzine’.

Figuur 6 - Verwacht verloop aantal belastbare voertuigen

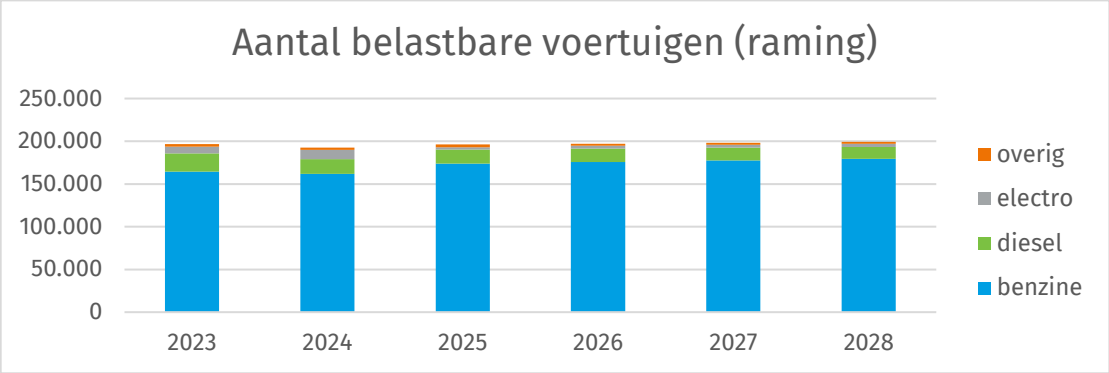

De prognose van de opbrengst ‘opcenten MRB’ neemt vanaf 2025 toe. Dat komt doordat het aantal belastbare auto’s hoger blijkt te liggen, doordat de auto’s gemiddeld zwaarder worden en doordat de eerder verwachtte daling van het aantal voertuigen omslaat in een lichte stijging.

Tabel 8 - Aanpassingen effecten opcenten motorrijtuigenbelasting

Motorrijtuigenbelasting	2026	2027	2028	2029	BBR
Actualisatie voertuigen en tarief	2.800	2.750	2.750	2.600	0
Belastbaarheid hybride en elektrische voertuigen	400	400	400	400	0
Totaal bijstelling	**3.200**	**3.150**	**3.150**	**3.000**	**0**

In figuur 6 is te zien wat de totale verwachte opbrengst per jaar is. Dit is de opbrengst inclusief de bijstellingen zoals hiervoor toegelicht, namelijk het nieuwe voertuigoverzicht en de belastbaarheid van zowel hybride als elektrische voertuigen.

Figuur 7 – Prognose opbrengst opcenten MRB, met specificatie aanpassingen (bedragen in € x 1 miljoen)

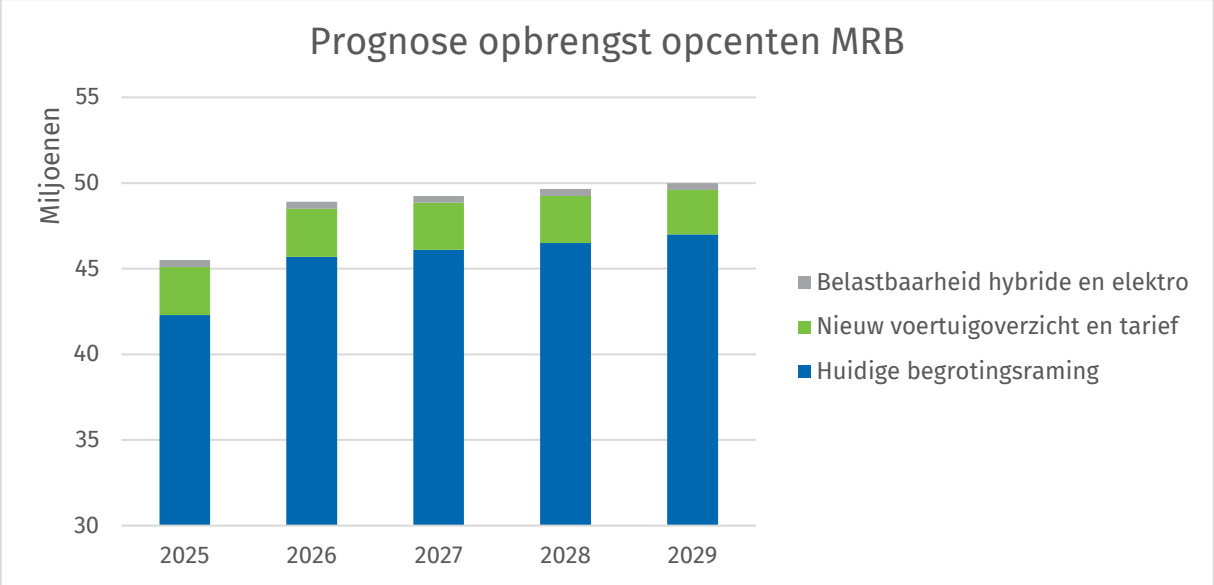

Bij deze ontwikkeling moeten we wel een **kanttekening** plaatsen, vanwege een recent ontdekte fout in de registratie van de belastingdienst. Zie daarvoor hoofdstuk 11, waarin de financiële onzekerheden en risico’s beschreven staan.

10.2.3 Stelposten

De begroting kent een aantal meerjarige stelposten, zoals hieronder weergegeven. Voor het maken van het financiële perspectief is ook de jaarschijf 2029 als prognose toegevoegd.

Stelpost ‘Nieuw Beleid’

De vrije ruimte binnen de stelpost Nieuw Beleid is het vertrekpunt voor de actualisatie van het financiële perspectief. Van daaruit is bekeken welke eventuele (nieuwe) inzichten er zijn, die invloed hebben op deze begrotingsruimte. Deze nieuwe inzichten zijn een gevolg van de hierboven beschreven zaken, namelijk de:

- omvang van de Provinciefondsuitkering, en
- de ontwikkeling van de belastingcapaciteit (opcenten MRB).

De beginstand voor 2026 komt uit de primitieve begroting 2025 en de slotwijziging. In de volgende tabel hebben wij de opbouw van de stelpost weergegeven. De bijstellingen van het financieel perspectief zijn daarin ook verwerkt. De voorstellen uit deze perspectiefnota, met financiële impact, zijn nog niet verwerkt in deze tabel.

Tabel 9 – Opbouw stelpost nieuw beleid, vóór verwerken voorstellen uit deze perspectiefnota

Opbouw stelpost 'Nieuw beleid'	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Initiële omvang	**4.921**	**3.687**	**4.626**	**5.676**
Primitieve begroting	3.811	3.376	4.626	5.676
Slotwijziging 2024	1.111	311	0	0
Verdeling initiële omvang	***4.921***	***3.687***	***4.626***	***5.676***
Ongeoormerkt	*1.998*	*311*	*0*	*0*
Oormerken	*2.923*	*3.376*	*4.626*	*5.676*
Mutaties uit actualisatie financieel beeld	**-1.400**	**885**	**0**	**0**
Actualisatie omvang uitkering Provinciefonds	-1.810	-1.573	-1.339	-1.050
Actualisatie opcenten MRB	3.200	3.150	3.150	3.000
Stelpost financiering	0	400	1.000	600
Stelpost loon- en prijsontwikkeling	-1.990	-166	-910	-1.833
Rentebaten	-800	100	0	0
Egalisatie resultaat (algemene reserve)	0	-1.026	-1.901	-717
Herziene omvang (*initieel plus mutaties)*	**3.521**	**4.572**	**4.626**	**5.676**
Vrije ruimte	**598**	**1.196**	**0**	**0**
Oormerken	**2.923**	**3.376**	**4.626**	**5.676**
SWUNG (investering)	*82*	*82*	*82*	*82*
Infra fietspaden	*791*	*791*	*791*	*791*
Infra wegen	*0*	*452*	*452*	*452*
Kapitaallasten vervangingsinvesteringen	*2.000*	*2.000*	*2.000*	*2.000*
Schokland	*50*	*50*	*50*	*50*
MSNF	*0*	*0*	*1.250*	*2.300*
Vrije ruimte inclusief vraag perspectiefnota				
Vraag perspectiefnota 2026-2029	-400	-400	-400	-400
Egalisatie resultaat (algemene reserve)	0	0	400	400
Vrije ruimte na PPN 2026-2029	**198**	**796**	**0**	**0**

Stelpost Financiering

Vanaf de begroting 2023 houden wij ook rekening met toekomstige financieringslasten. Op basis van de cashflow prognose verwachten wij, in de planningshorizon van de begroting, externe financiering aan te moeten trekken. De omvang daarvan hebben wij bijgesteld met de huidige stand van de liquiditeiten en de verwachte toekomstige uitgaven. Ook is het rentetarief bijgesteld van 3,5% naar 2,5%. Deze stelpost is bedoeld om die verwachte lasten op te kunnen vangen.

*Tabel 10 – Mutaties stelpost 'financiering' (bedragen in € * 1.000)*

Financiering	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
Initiële omvang	0	400	1.500	2.200
Wijziging voor actuele kasstromen en rente%	0	-400	-1.000	-600
Herziene omvang	**0**	**0**	**500**	**1.600**

In de jaren tot en met 2027 verwachten wij nog volgende eigen liquiditeiten (geld op de bank) te hebben. Daarover zullen wij een rentevergoeding ontvangen. Op basis van de verwachte gemiddelde bankstanden en een rentetarief van 2,5% een raming voor de rentebaten opgesteld. Dit heeft geen gevolg voor de stelpost financiering, maar op de stelpost nieuw beleid.

*Tabel 11 – Rentebaten (bedragen in € * 1.000)*

Rentebaten	2026	2027	2028	2029
Initiële omvang	1.800	400	0	0
Aanpassing rentebaten	-800	100	0	0
Herziene omvang rentebaten	**1.000**	**500**	**0**	**0**

Stelpost loon en prijsontwikkelingen

Onze bestedingen bestaan vooral uit salarissen, inkoop van goederen en diensten, subsidieverstrekking en andere inkomensoverdrachten. Deze zaken zijn onderhevig aan loon- en prijsontwikkelingen, die we in de volksmond vaak 'inflatie' noemen.

In de begroting staat daarom de stelpost 'loon- en prijsontwikkelingen' die bedoeld is om ook in de toekomst voldoende middelen te hebben. Die stelpost is eigenlijk een buffer om de marktontwikkelingen op te kunnen vangen. Het niveau van de lasten is al op het prijspeil 2025 gebracht. Een uitzondering hierop is de salarisraming. Daarvoor is in 2025 nog een bedrag van € 0,92 miljoen op de stelpost beschikbaar als dekking voor de loonstijging door de nieuwe CAO 2025-2026.

De meerjarige raming van de stelpost baseren wij op de relevante ramingen uit het Centraal Economisch Plan (CEP) die het Centraal Plan Bureau (CPB) jaarlijks in het voorjaar publiceert. Wij hebben de omvang van de stelpost opnieuw berekend, met de indexen uit het nieuwe CEP[8] (februari 2025).

Het algemene beeld van de loon- en prijsontwikkelingen is dat indexen stijgen ten opzichte van de raming voor de programmabegroting 2025. Voor de loonvoet en de subsidie is er in 2028 een incidentele daling zichtbaar, maar in 2029 juist weer een stijging. In figuur 7 is het CEP van 2024 vergeleken met de nieuwe CEP van 2025.

Werkgevers en vakbonden hebben op 16 april 2025 een nieuwe cao afgesproken voor provinciale medewerkers. Deze geldt van 1 juli 2025 tot 1 juli 2026. In deze periode stijgen de lonen met 4% en krijgen medewerkers een eenmalige uitkering van € 1.000 bruto. De vakbonden en werkgevers leggen deze afspraken nu voor aan hun leden. Als zij akkoord gaan, worden de afspraken verder uitgewerkt.

Figuur 8 – Vergelijking loon- en prijsontwikkeling uit het Centraal Economisch Plan

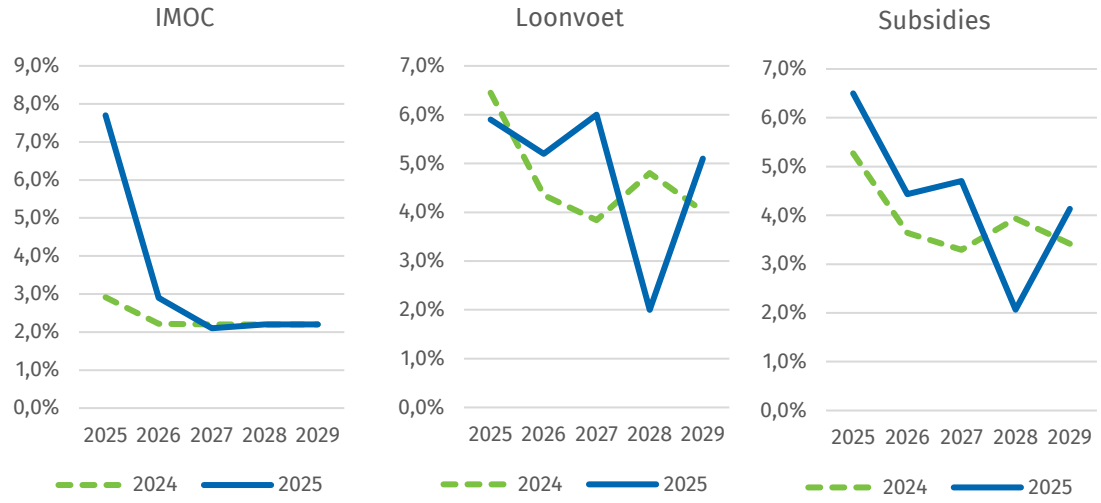

Wij moeten rekening houden met een toename van de totale stelpost loon- en prijsontwikkelingen. Deze hogere lasten worden in beginsel gedekt door:

[8] https://www.cpb.nl/raming-februari-2025-cep-2025

- *Stijging uitkering Provinciefonds*
  de omvang van het provinciefonds wordt door de fondsbeheerders geïndexeerd, voor loon- en prijsontwikkelingen.
- *Hogere baten uit indexering opcenten*
  De rekenkundig gehanteerde indexering van de MRB met 1% levert een structurele opbrengst op van ongeveer € 0,4 mln.

Voor de raming van de stelpost loon- en prijsontwikkeling in het financieel perspectief gebruiken we drie indexcijfers. Twee daarvan komen bij het Centraal Plan Bureau vandaan. Dat zijn de 'netto materiële overheidsconsumptie' (imoc) en de 'loonvoet sector overheid'. De derde index is voor de subsidies bedoeld en die berekenen wij op basis van de andere twee percentages, namelijk $\frac{2}{3}$ loonvoet en $\frac{1}{3}$ overheidsconsumptie.

Het financiële effect van de nieuwe indexen heeft een structureel karakter. De stijgingen in de eerste jaren werken namelijk ook door in de lasten van de daaropvolgende jaren.

*Tabel 12 – Gevolgen op de vrije ruimte door de 'loon- en prijsontwikkeling (bedragen in € * 1.000)*

Effecten loon- en prijsontwikkeling	2026	2027	2028	2029
Bijstelling stelpost voor prognose CEP 2025	-1.990	-166	-910	-1.833
Totaal	**-1.990**	**-166**	**-910**	**-1.833**

Samenvatting gewijzigde stelposten

In de volgende tabel zijn de stelposten weergegeven voor 2026 tot en met 2029, inclusief de hierboven beschreven mutaties.

Tabel 13 - Omvang stelposten, ná bijstelling

Stelposten, ná aanpassing	2026	2027	2028	2029
Nieuw Beleid	3.521	4.572	4.626	5.676
Loon- en prijsontwikkeling	8.437	11.854	18.891	25.643
Begrotingsonzekerheden	800	1.200	1.600	2.000
Vennootschapsbelasting	50	50	50	50
Financiering	0	0	500	1.600
Onvoorziene uitgaven	140	140	140	140
Totaal	**12.949**	**17.816**	**25.807**	**35.108**

10.3 Reserves

10.3.1 Algemene Reserve

De gewenste omvang van de algemene reserve wordt bepaald door de beleidsuitgangspunten in de nota 'Risicomanagementbeleid', waarbij het risicoprofiel van de provincie en de andere mogelijkheden die er zijn om eventuele tegenvallers op te vangen een rol spelen. Als het weerstandsvermogen niet op peil is wordt de Algemene Reserve aangevuld ten laste van het rekeningresultaat of het begrotingssaldo. Dit wordt jaarlijks in de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' in de begroting en jaarstukken toegelicht.

De 'Algemene reserve' wordt in beginsel volledig beschouwd als 'vrije ruimte' voor de **weerstandscapaciteit**, exclusief aangebrachte oormerken. Daarom wordt deze reserve niet beschouwd als beschikbare **begrotingsruimte**.

Het doen van een beroep op de weerstandscapaciteit zal pas als laatste stap toegepast worden. Wij adviseren om deze lijn vast te houden, waardoor aanspraak op de

weerstandscapaciteit mogelijk is na een integrale afweging van opgetreden risico's, ambities en bezuinigingsmogelijkheden.

Oormerk egalisatie resultaat
In de algemene reserve staat een oormerk voor de egalisatie van het resultaat. Dat is bedoeld om incidentele negatieve resultaten in de begroting op te vangen. In de primitieve begroting wordt het oormerk ingezet in de jaren 2027 tot en met 2028. Het gevolg van de aangepaste financiële contouren kan die inzet (deels) vrijvallen. Alleen voor de jaren 2028 en 2029 is nog een onttrekking nodig van respectievelijk € 0,14 en € 0,33 miljoen.

In de volgende tabel geven we het verwachte verloop van het oormerk in de Algemene Reserve weer.

Tabel 14 – Verloopoverzicht oormerk 'egalisatie resultaat' in de Algemene Reserve

Egalisatie resultaat	2026	2027	2028	2029	Cumulatief
Beginstand	4.408	4.408	4.408	3.868	
Stortingen	0	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	-540	-727	-1.267
Eindstand	**4.408**	**4.408**	**3.868**	**3.141**	

10.3.2 Brede bestemmingsreserve
Binnen de Brede Bestemmingsreserve zijn verscheidene oormerken aangebracht. De voorbereiding van de perspectiefnota is een goed moment om deze oormerken op hun actualiteitswaarde te beoordelen. Als bepaalde oormerken naar huidige inzichten niet meer relevant worden geacht, zouden deze kunnen vervallen. Daarmee zou extra begrotingsruimte kunnen worden gecreëerd.

Tabel 15 – Verloopoverzicht vrije ruimte van de Brede Bestemmingsreserve

Vrije ruimte BBR	2025	2026	2027	2028	2029
Beginstand	**6.968**	**22.289**	**14.291**	**16.044**	**17.796**
Reguliere storting	1.753	1.753	1.753	1.753	1.753
Slotwijziging 2024	24.138	0	0	0	0
Al genomen besluiten voorjaar 2025	-10.750	0	0	0	0
Vraag perspectiefnota 2026-2029	0	-9.750	0	0	0
Eindstand	**22.289**	**14.291**	**16.044**	**17.796**	**19.549**

10.4 Rekeningresultaat 2024

Het resultaat van de jaarrekening 2024 is nog niet vastgesteld. Wanneer sprake is van een positief resultaat moet de inzetbaarheid bepaald worden aan de hand van eventuele bestemmingsvoorstellen en de actualisatie van het risicoprofiel en de weerstandsratio.

10.5 Samenvatting aanpassingen begrotingsruimte

Tabel 16 - Verloop begrotingsruimte, vóór verwerking financiële voorstellen van de perspectiefnota

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid				BBR
	2026	2027	2028	2029	
Initiële omvang	**1.998**	**311**	**0**	**0**	**38.296**

Specificatie aanpassing:

Uitkering provinciefonds	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**BBR**
Effecten decembercirculaire 2024	340	527	761	950	0
Herziening belastingcapaciteit voor verdeling	-2.150	-2.100	-2.100	-2.000	0
Totaal uitkering provinciefonds	**-1.810**	**-1.573**	**-1.339**	**-1.050**	**0**
Motorrijtuigenbelasting	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**BBR**
Nieuw voertuigoverzicht en tarief	2.800	2.750	2.750	2.600	0
Belastbaarheid hybride en elektro	400	400	400	400	0
Totaal opcenten motorrijtuigenbelasting	**3.200**	**3.150**	**3.150**	**3.000**	**0**
Stelposten en overig	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**BBR**
Loon- en prijsontwikkeling	-1.990	-166	-910	-1.833	0
Financiering	0	400	1.000	600	0
Rentebaten	-800	100	0	0	0
Totaal stelposten	**-2.790**	**334**	**90**	**-1.233**	**0**
Algemene reserve	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**BBR**
Onttrekking algemene reserve voor resultaat	0	-1.026	-1.901	-717	0
Totaal algemene reserve	**0**	**-1.026**	**-1.901**	**-717**	**0**
Brede bestemmingsreserve ongeoormerkt	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**BBR**
Actualisatie begrote mutaties in de BBR	0	0	0	0	1.753
Totaal brede bestemmingsreserve	**0**	**0**	**0**	**0**	**1.753**
Eerder genomen besluiten	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**BBR**
Vaststellen cultuurbeleid, vrijval	0	0	0	0	1.300
Investeringen Provinciehuis en Batavialand	0	0	0	0	-12.050
Totaal eerder genomen besluiten	**0**	**0**	**0**	**0**	**-10.750**
Totaal aanpassingen	**-1.400**	**885**	**0**	**0**	**-8.997**

Begrotingsruimte	Stelpost nieuw beleid				BBR
	2026	2027	2028	2029	
Herziene begrotingsruimte	**598**	**1.196**	**0**	**0**	**29.299**
Financiële vraag perspectiefnota	-400	-400	-400	-400	-10.550
Onttrekking Algemene Reserve	0	0	400	400	0
Totaal inclusief financiële voorstellen	**198**	**796**	**0**	**0**	**18.749**

11 Financiële onzekerheden

De Voorjaarsnota 2025 van het Rijk biedt tijdelijke financiële oplossingen, wat onzekerheid creëert voor lange termijn projecten. De herverdeling van het provinciefonds, voorgesteld door Cebeon, zou kunnen leiden tot grote tekorten voor Flevoland en vereist aanpassing. Daarnaast zijn er fouten geconstateerd in de afdrachten van de opcenten motorrijtuigenbelasting voor 2024 en 2025, wat verdere correcties nodig maakt. Deze factoren vergroten de financiële risico's voor de provincie Flevoland.

11.1 Voorjaarsnota 2025 van het Rijk

De gebruikelijke lijn is dat de ontwikkelingen uit een voorjaarsnota van het Rijk nog niet worden betrokken bij de perspectiefnota. Die ontwikkelingen zijn soms lastig te vertalen naar de financiële effecten voor de afzonderlijke provincies. Jaarlijks maakt het Rijk de vertaling en presenteert dat in de meicirculaire van het provinciefonds.

Het is wel duidelijk geworden dat het Rijk vooral incidentele (financiële) oplossingen presenteert voor de decentrale overheden. Dat betekent dat wij te maken krijgen met tijdelijke financiële middelen, in plaats van structurele begrotingsruimte. Voor de lange termijn kan dat tot onzekerheid leiden van projecten en beleidsmaatregelen. We zullen dan ook zorgvuldige moeten zijn met het plannen van langdurige investeringen en projecten. De focus zal waarschijnlijk liggen op het optimaal benutten van de beschikbare incidentele middelen, terwijl tegelijkertijd gezocht wordt naar structurele oplossingen om toekomstige financiële stabiliteit te waarborgen. Dit kan ook betekenen dat sommige projecten worden uitgesteld of aangepast, afhankelijk van de beschikbaarheid van middelen en de samenwerking met andere overheden.

11.2 Herijking verdeling provinciefonds

Begin 2023 leverde adviesbureau Cebeon haar rapport op, inclusief een alternatief model. Dit rapport werd gedeeld met de Eerste en Tweede Kamer. De provincies reageerden echter niet eenstemmig. Flevoland constateert dat het voorgestelde model niet herleidbaar en niet uitlegbaar is.

In maart 2024 vroeg BZK, samen met de provincies, advies aan de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) over de verdeling van het provinciefonds en het rapport van Cebeon. Op 20 september 2024 presenteerde de ROB haar advies aan zowel BZK als de provincies. Volgens de ROB vormt het rapport van Cebeon een vertrekpunt voor een nieuwe verdeling, maar het is niet toekomstbestendig. Het houdt onvoldoende rekening met de eigenheid van de provincies, waardoor normatieve keuzes nodig zijn. Wat kunnen de provincies nu doen om hun rol, taken en verantwoordelijkheden in te vullen?

Het is nu aan de fondsbeheerders om met een plan te komen voor aanpassing en invoering van een nieuw verdeelmodel. Onze oproep aan de fondsbeheerders is om te komen tot een eenvoudig en eerlijk model, waarin de eigenheid van Flevoland ook is verwerkt.

De herverdeeleffecten raken provincie Flevoland
Cebeon bracht alleen de potentiële effecten voor het jaar 2020 in beeld. De uitkering uit het provinciefonds zou dan voor Flevoland bijna € 20 miljoen lager zijn geweest (-16%). Dat is een structureel effect, maar Cebeon heeft geen meerjarige doorrekening gemaakt. De omvang van het provinciefonds is in de afgelopen jaren toegenomen waardoor we kunnen verwachten dat de negatieve effecten nog groter zijn. Het is niet uit te leggen waarom dit herverdeeleffect ontstaat, terwijl dat juist een belangrijke eis van BZK was voor een nieuw model.

De potentiële gevolgen voor Flevoland zijn onverantwoord groot
De Flevolandse inkomsten komen nu voor 75% uit het provinciefonds. Als het model van Cebeon ingevoerd zou worden, is er geen financiële ruimte voor ontwikkeling. Ook niet voor de verwachtingen en ambities van het Rijk, zoals samenwerking aan de nationale transitieopgaven.

Flevoland is het eens met de ROB dat het model vóór invoering nog aangepast moet worden
We hebben bezwaren tegen het invoeren van het door Cebeon opgestelde model, zowel financieel als inhoudelijk. Het model van Cebeon leidt tot grote herverdelingseffecten en onduidelijkheid, waarbij Flevoland een grote verliezer is. Dit komt ook naar voren in het advies van de ROB.

11.3 Correctie opcenten motorrijtuigenbelasting Belastingdienst

Medio april ontvingen wij via het IPO een bericht dat er een probleem is geconstateerd met de opbrengst van de opcenten motorrijtuigenbelasting.

Wij constateerden in januari ook een opvallend verschil van de raming met de werkelijke opbrengsten. Dat heeft toen geleid tot het verzoek om een toelichting aan de belastingdienst. De reactie daarop was dat er sprake was van een verschuiving over de maanden in 2024, maar geen financiële afwijking op het totaal van de opbrengsten. In december 2024 werd het provinciale opcenten percentage berekend op basis van de verzonden rekeningen van de vorige maand, vanwege een waargenomen stijging. Dit jaar gebruikt de belastingdienst ook een nieuw systeem. Na controles bleek het berekende percentage correct te zijn, wat resulteerde in compensatie van te weinig ontvangen bedragen van november in december 2024.

Nu heeft de Belastingdienst alsnog aangegeven dat er waarschijnlijk wel een fout zit in de afdrachten van 2024 voor alle provincies, wat heeft geleid tot te hoge afdrachten. Het is een landelijk issue. Dit bericht staat in contrast met eerdere verklaringen dat de afdrachten correct waren. Ook de afdrachten voor 2025 blijken niet betrouwbaar te zijn, en de Belastingdienst zal hierover verdere informatie en correcties geven. De fout zal naar verwachting officieel worden vastgesteld en verder toegelicht rond 1 mei 2025. Dat is niet op tijd om eventuele effecten nog te verwerken in deze perspectiefnota.

Perspectiefnota 2026-2029
Referentie 3396843

Visarenddreef 1
8232 PH LELYSTAD

0320 265 265
www.flevoland.nl